

SLOVENSKI

vestnik

Izdajatelj, lastnik in založnik lista: Dr. Franc Petek, Velikovec. Uredništvo in uprava: Celovec, Gasometergasse 10. Telefon 56-24. Za vsebino odgovarja: Rado Janežič. — Tiskar: Založniška in tiskarska družba z o.j. Drava, Celovec. — Dopolni naj se pošiljajo na naslov Klagenfurt 2, Postfach 17

Letnik XI.

Celovec, petek, 27. januar 1956

Štev. 4 (718)

Bauernzeitung ponovno obsojena

Nov primer zmešnjave pri sodiščih glede uradnega jezika

Komaj pred enim tednom smo na tem mestu opozorili na popolno zmedo, ki vlada pri sodiščih glede slovenščine kot erakopravnega uradnega jezika. Dosedanji zmešnjavi se je medtem pridružil nov primer, ki naše ugotovitve le še bolj potrjuje.

V obravnavi na podlagi tožbe, ki jo je vložil predsednik Zveze slovenskih organizacij in SPZ tov. dr. Franci Zwitter proti odgovornemu uredniku »Allgemeine Bauernzeitung« Rolandu Kheislerju zaradi žaljenja časti, je sodnik dr. Kugler minulo sredo kljub temu, da se je tožilec ponovno skliceval na pravico do obravnavanja v slovenščini brez pritegnitve tolmača, kot je to zajamčeno v § 3, čl. 7 državne pogodbe, odklonil izvedbo obravnave v slovenskem jeziku. V dolgoletnem utemeljevanju svoje odklonilne odločbe se je sodnik v glavnem skliceval na člen VIII zveznega usavnega zakona, ki določa, da je v Avstriji uradni jezik samo nemščina, ter na tozadevne paragrafe procesnega reda in senžermenske pogodbe. Po sodnikovem mnenju je treba smatrati jezikovna določila v členu 7 državne pogodbe le kot nekako potrditev veljavnosti nešteti zakonov in paragrafov, v ostalem pa je mnenja, da je Celovec popolnoma nemško mesto in da zaradi tega sploh ne spada pod določbe člena 7 državne pogodbe. Slovensko obravnavanje v Celovcu bi pomenilo kršitev predpisov o javnosti obravnave, ker bi ji publika zaradi neznanja slovenščine ne mogla slediti.

Ob takem utemeljevanju bi se na tem mestu omejili le na dvoje najbolj očitnih protislovij: 1. da je sodnik odklonil slovensko obravnavanje, čeprav je sodišče sprejelo slovensko obtožnico kot podlago za obravnavo ter s tem že priznalo slovenščini značaj uradnega jezika. In 2. da je bil isti sodnik še pred tednom dni — izgleda — le drugačnega mnenja glede slovenščine kot uradnega jezika, ko v podobnem procesu ni odklonil zahteve po slovenski obravnavi, marveč je obravnavo predložil in prepustil odločitev predsedniku deželnega sodišča.

Tožilec je izrecno ugotovil, da je sicer prisiljen, da se ukloni sodnikovi odklonilni odločbi in je zaradi tega zahteval, da se mu dostavi tozadevni pismeni sklep, pravtako je zahteval protokolacijo njegove izjave, da bo proti tej odločbi vložil pritožbo.

Za nadaljnji potek obravnave je bilo značilno, da je obtoženi urednik »Allgemeine Bauernzeitung« na sodnikovo vprašanje utajil in izrecno zanikal, da bi bil že predkaznovan in da je nameso dokazov za resničnost žaljivega pisanja v Bauernzeitung ponujal sodišču dokaze, da je bil dr. Franci Zwitter partizan in da so partizani morili, ropali in kar je pač še takih izrazov, ki jih Bauernzeitung zelo rada uporablja.

Ob oženčev advokat dr. Schranzhofer tokrat ni imel dokazov niti v žepu kaj šele v glavi in se je v stiski za stvarne pripombe povzpela do trditve, da so partizani leta 1945, 1946 na Koroškem morili, ropali itd., da dr. Zwitter z nogami

tepta pravice Nemcev, ker se zavzema samo za svoj narod, vendar advokat z vsemi svojimi tiradami ni mogel spraviti s svea lažnivega in žaljivega pisanja v Bauernzeitung, ki je v inkriminiranem članku dne 16. 7. 1955 trdila, da »je imel nekdanji partizan Zwitter leta 1945 famozno »bojno organizacijo«, ki je z vneto producirala priznavanje »človeških pravic« z ropanjem, umori in prisilnimi odvledbami«. Advokatovo vedenje in besedičenje je bilo v ostalem na tako nizkem nivoju, da se nam zdi pod častjo, da bi ga tu podrobneje navačali, mestoma pa je zavzelo celo takšne nedopustne oblike, da ga je sodnik večkrat zavračal z opomini na stvarnost in izrecno poudaril, da pred sodiščem ne dovoljuje nikakega usvarjanja sovražne nacionalistične atmosfere.

Končno je sodišče zavrnilo vsa nestvarna izvajanja obtožena in njegovega advokata ter obsodilo urednika »Allgemeine Bauernzeitung« Rolanda Kheislerja na 500 šilingov kazni, na kritje stroškov procesa, na plačilo globe 200 šilingov, izreklo je zaplembo lista, ki je vse-

boval inkriminirane žalitve, ter mu naložilo obvezo objave sodbe v listu. Sodišče je nadalje odločilo, da mora koroški Bauernbund kot lastnik in izdajatelj »Allgemeine Bauernzeitung« jamčiti za plačilo kazni, globe in stroškov procesa.

Da bi bila zmeda še večja . . .

Ta proces ponovno kaže, da se bo treba z vsemi silami boriti za uveljavljenje državne pogodbe in bomo tozadevno šli tudi do najvišjih instanc. Nemogoče pa je stališče, ki ga iznaša pravni mladenič dr. Janko Tischler v uvodniku zadnje številke Tednika-Kronike. Če bi obveljalo to gledanje, ki iznaša očitno le stališče celovškega deželnega sodišča, v kolikor ni morda sploh od tam narekovano, bi dejansko vsak sodnik lahko po svoje tolmačil celotno državno pogodbo. Neizkušeni pisec omenjenega uvodnika se na žalost ne zaveda vse kočljivosti in nevarnosti takega pravno popolnoma neutemeljenega postavljanja. Taka »borba« za narodne pravice koroškim Slovincem v resnici samo škoduje.

Široke možnosti za sodelovanje med Avstrijo in Jugoslavijo

Novi jugoslovanski veleposlanik v Avstriji dr. Radivoj Uvalić je pred svojim odhodom na Dunaj v izjavi uredniku »Jugopresa« izrazil mnenje, da so dani vsi potrebni pogoji, da se bodo prijateljski stiki med Jugoslavijo in Avstrijo v bližnji prihodnosti še bolj okrepili. Prepričan sem, je dejal, da bodo tudi vsa še odprta vprašanja urejena v duhu medsebojnega razumevanja.

Po ugotovitvi, da so se dosedanja odnosi med obema deželama zelo ugodno razvijali in da je Jugoslavija vsestransko podpirala Avstrijo pri prizadevanjih za dosego državne pogodbe, je jugoslovanski veleposlanik poudaril: »Izvenblokovska politika naših dveh dežel vsekakor omogoča široko sodelovanje med Avstrijo in Jugoslavijo za ohranitev miru na svetu.«

Glede možnosti nadaljnje razvoja jugoslovansko-avstrijskega gospodarskega sodelovanja in na vprašanje, kaj bi bilo treba ukreniti, da bi sedanje možnosti čim bolj izkoristili, je dr. Uvalić dejal:

»V sestavi trgovinske menjave med Avstrijo in Jugoslavijo je prišlo v zad-

njem času do nekaterih sprememb glede na to, da se je značaj jugoslovanskega gospodarstva po vojni spremenil. Možnosti za razširitev gospodarskega sodelovanja so velike in njih vsestranska realizacija bi bila koristna za obe strani. Zato bi se bilo treba lotiti nadaljnega proučevanja raznih že pripravljenih načrtov.«

O razvoju kulturnih stikov je veleposlanik ugotovil, da so zelo intenzivni in koristni, ter podčrtal potrebo prizadevanj, da bi jih tudi v prihodnje ohranili na dosedajni stopnji in jih po možnosti še bolj razvijali.

Položaj in vloga Avstrije v sodobnih mednarodnih odnosih in pri konsolidaciji razmer ter ohranitvi miru v tem delu sveta je jugoslovanski veleposlanik ocenil z naslednjimi besedami:

»Zemljepisni položaj Avstrije v srcu Evrope je zelo ugoden in pomemben. S sovjo neodvisno in nevtralnno politiko Avstrija lahko postane aktiven činitelj pomiritve v tem delu Evrope in lahko vpliva na omiljenje nasprotij med obema blokoma.«

V Franciji se je začela borba za ministrske stolčke

Po nedavnih državnozborskih volitvah v Franciji nekaj časa sploh niso vedeli, kako bi se rešili iz zagate, v katero so posamezne stranke začle vsled izida volitev. Polagoma so se razmere nekoliko razčistile, kar se je pokazalo tudi pri izvolitvi predsednika novega državnega zbora, za katerega je bil v tretji volitvi z glasovi vseh levičarskih strank izvoljen socialist Andre Le Troquer. Čeprav je leta znan kot najhujši nasprotnik komunistov, so komunistični poslanci soglasno glasovali zanj, ker so na vsak način hoteli preprečiti izvolitev desničarskega kandidata.

Bivši ministrski predsednik Faure je po izvolitvi predsednika parlamenta takoj sklical posvetovanje svoje vlade, nato pa podal ostavko. Predsednik republike Coty je naslednjega dne takoj pričel z razgovori o sestavi nove vlade in je najprej sprejel predsednika KPF kot naj-

močnejše stranke. Temu razgovoru bodo sledili gotovo še številni drugi, ker nikakor ne bo lahko najti rešitev, ki bi novi vladi omogočila sigurno delovanje.

Eden na poti v ZDA

Predsednik britanske vlade Antony Eden in zunanji minister Selwyn Lloyd sta v sredo odpotovala v ZDA, kjer bosta imela več dni trajajoče razgovore s predsednikom Eisenhowerjem in njegovimi sodelavci. Dnevni red razgovorov obsega v prvi vrsti vprašanja bližnjega in daljnega vzhoda ter Nemčije. Medtem ko glede Nemčije angleški krogi poudarjajo, da je združitev Nemčije pogoj za pomiritev v Evropi, zastopajo v vprašanjih Daljnega vzhoda v prvi vrsti potrebo po sprejemu LR Kitajske v OZN ter izvedbi plebiscita na Formozu.

Demokracija na Koroškem je v nevarnosti

Celo leto so potrebovali, da so našli v labirintu zakonov zakon, po katerem so lahko kaznovali predsednika Slovenske prosvetne zveze s kaznijo 1000 šilingov, ker je SPZ lani posredovala koroškim Slovincem knjižni dar štirih slovenskih knjig s Koledarjem slovenske Koroške, ki je izšel v njeni lastni založbi. Najprej je okrajno glavarstvo v Celovcu poskušalo ta greh spraviti v zvezo s tako imenovanim patentom o havziranju; ker pa na pravočasni priziv očitno tega zakonitega določila niso mogli vzdržati, je druga instanca našla v tiskovnem zakonu končno možnost, da kaznuje strašarski prekršek osrednje slovenske kulturne organizacije, ki vsako krat ob novem letu posreduje našim ljudem nekaj slovenskih knjig. Tokrat so z zavlačevanjem rešitve celo onemogočili pravočasno posredovanje oz. razpečevanje knjig.

Ne bi tukaj pisali o tej zadevi, če nam ne bi bilo znano, da leto za letom hodijo različni resnični »havzirarji« od hiše do hiše in prodajajo razne koledarje posameznih redov, družb in ustanov, čeprav baje po tiskovnem zakonu za to ni mogoče dobiti niti ne dovoljenja. Ne bi pisali o tem, če bi ne hkrati doživeli, da n. pr. »Schluverein-Südmark« brez težko zalaga dvojezično ozemlje s knjigami in ga pri tem ne ovirajo ne žandarji, ne financarji, čeprav gre za »arinske obmeje« ne okraje.

Kakor vse kaže, »oko pravičnosti« teh prekrškov ne vidi oziroma noče videti, ker gre pač za nemške knjige in nemške ustanove. Vsaj drugače ne moremo razumeti, da je varnos na direkcija v tem primeru takoj našla kazenski paragraf, da pa kljub jasnim določbam Državne pogodbe, ki prepoveduje organizacije, katerih delavnost je naperjena proti pravicam manjšine, ne najde istega proti »Südmarki« in raznim hujšakem proti dvojezičnemu šolstvu. Nasprotno vemo celo za več primerov, kjer so prav žandarji inčinatorji in organizatorji takih protizakonitih akcij.

Ob takih ugotovitvah in ob dejstvu, da isti varnostni organi po eni strani celo več vidijo, kakor je res, če gre proti koroškim Slovincem (da omenimo samo polaganje vencev na partizanskih grobovih ob Vseh svetih!), da pa po drugi strani nič ne slišijo niti ne vidijo, če bi bilo treba najti nasprotnike koroških Slovencev, kakor je to v primeru poizvedovanj za zločinskimi agentatorji na partizanskih spomenik v Velikovcu, se naj pač nihče ne čudi, če polagoma začnemo dvomiti v nepristranost varnostne direkcije in varnostnih organov sploh.

Ob zadnjih dogodkih smo prisiljeni, da dvomimo tudi v nepristranost sodnih oblastí, ki na vse mogoče načine skušajo razveljaviti jasna določila Državne pogodbe in na ta način revidirati Državno pogodbo, preden se je začela sploh izvajati.

Kaj to pomeni, nam menda ni treba poudarjati. Neprisrnanost sodnih in varnostnih organov je vendar najbolj viden znak resnične demokracije. Kjer človek ne more več zaupati v nepristranost sodišč in varnostnih organov, se ne more več govoriti o demokraciji ni in ne o pravni državi. Zgoraj omenjeni primeri kažejo, da na Koroškem demokracija, vsaj v kolikor naj bi veljala tudi za Slovence, baš ni najbolj v redu in da je v nevarnosti. Danes neupoštevana proti Slovincem, je lahko že jutri brez veljave tudi napram malemu odvisnemu človeku na sploh! Komaj minula preteklost je to jasno pokazala. Slej ko prej namreč drži, da so na Koroškem prav odnosi do koroških Slovencev preizkusni kamen demokracije!

Raab in Schärf bosta obiskala Norveško

Kakor poroča norveško zunanje ministrstvo, sta avstrijski zvezni kancler ing. Julius Raab in podkancler dr. Schärf sprejela povabilo norveške vlade in bosta v prihodnji pomladi odpotovala na državni obisk na Norveško. Točnega datuma za obisk doslej še niso sporočili.

Socialisti predlagajo starostno zavarovanje za vse samostojne poklice

Za kmete predvideva osnutek zakona posebno ureditev — Uzakonitev osnutka bi zajela nad 800.000 ljudi

Skupina socialističnih poslancev je prejšnji teden predložila parlamentu osnutek zakona, ki naj bi po zgledu socialnega zavarovanja za delavce in nameščence omogočil tudi obrtnikom, trgovcem, kmetom in svobodnim poklicem starostno rento ter socialno oskrbo ovdovelim in osirotelim osebam iz kroga vseh teh samostojnih pridobitnikov.

Po predlogu zakona naj bi moški dobili pravico do starostne rente, čim dosežejo starost 65 let, ženske pa po izpolnitvi 60. leta starosti. Za obrtnike in trgovce pa bi veljalo to določilo le v primeru, da z dosego te starostne meje hkrati tudi opustijo poklicno pridobitno dejstvo, v drugačnem primeru pa bi prejeli starostno rento šele od tistega časa naprej, ko prenehajo z delom v svojem poklicu.

Razen za kmete, za katere je v osnutku zakona predvidena posebna ureditev, bi se višina starostne rente gibala od najmanj 275 do 2.400 šilingov na mesec, pač z ozirom na dolžino zavarovalne dobe in višino vplačanih zavarovalnih prispevkov. Za nepreskrbljene otroke so predvidene posebne doklade k navedenim rentam, in to v višini od 300 do 600 šilingov. Ovdovelim osebam bi pripadala polovična renta, za osirotele otroke do 18. leta starosti, v gotovih primerih pa tudi še dalje, pa 20 odstotkov rente, oziroma 30 odstotkov, če umrjeta oba roditelja.

Glede upravičenosti do prejemkov, glede čakalne dobe in zavarovalnega časa je v osnutku zakona predvidena podobna ureditev, kot je v veljavi po zakonu o splošnem socialnem zavarovanju za delavce in nameščence. Predlagani zakon naj bi stopil v veljavo s 1. januarjem leta 1957, vendar predvideva osnutek, da bi se v zavarovalno dobo šteli tudi že dve tretjini let samostojnega poklicnega udejstvovanja pred tem datumom.

Sredstva za to starostno zavarovanje bi dotekala iz prispevkov zavarovancev v višini 60 odstotkov pribitka k dohodnin-

skemu davku, preostalih 40 odstotkov pa bi morala prispevati država. V osnutku zakona je nakazana tudi pot najcenejšega upravljanja tega zavarovanja: potom upravne povezave z že obstoječimi socialno-zavarovalnimi ustanovami.

Za kmete predvideva osnutek predlaganega zakona starostno rento po dosegi starostne meje oziroma po predaji posestva nasledniku, renta za kmete pa bi znašala po najmanj 35 letih poklicnega dela 400 šilingov na mesec ne glede na višino vplačanih prispevkov. V kmetijstvu in gozdarstvu bi zavarovalne prispevke plačevali v obliki pribitka k zemljiškemu davku. Izenačenost kmečke rente pa utemeljuje osnutek zakona s tem, da je večina samostojnih kmetov z običajno preužitnostjo že itak za silo oskrbljena s stanovanjem in najnujnejšimi življenjskimi potrebščinami in bi starostna renta v na-

vedeni višini krila njihove potrebe po gotovini. V kmečko starostno zavarovanje pa vključuje predlagani osnutek zakona tudi vse družinske člane, ki delajo na posestvu zavarovanega kmetovalca, to pa na ta način, da bikotzavarovanci prejemali po doseženi starostni meji enako starostno rento 400 šilingov mesečno, kakor zavarovani posestniki, ki plačuje zavarovalne prispevke.

Po približnih cenitvah bi predlagano starostno zavarovanje za samostojne pridobitnike v obrti, trgovini, kmetijstvu in svobodnih poklicih zajelo okrog 816.000 oseb v vsej državi. Računajo, da bi v obrtnem gospodarstvu in svobodnih poklicih prišlo v poštev za zavarovanje okrog 276.000 oseb, v kmetijstvu in gozdarstvu okrog 310.000 neposrednih zavarovancev in dodatno še okrog 230.000 sozavarovancev v kmečkih družinah.

Borba za pravični zaslužek kmečkih delovnih ljudi

Od decembra naprej so nekatera pereča kmečka vprašanja predmet razgovorov in pogajanj med strankami parlamenta. Ta pereča vprašanja so bila in so deloma še: podaljšanje veljavnosti kmetijskih tržnih zakonov, razširitev družinskih prispevkov tudi na prvega kmečkega otroka, dodelitev enkratnega prispevka ob rojstvu vsakega otroka, vključitev kmetov med prejemnike starostne rente in določitev nove boljše cene za mleko. Ta pogajanja so sprožila obširno časopisno diskusijo o kmečkem vprašanju, kateri bi tudi mi dodali nekaj pripomb.

Takozvani kmetijski tržni zakoni, to so zakon o gospodarstvu z mlekom, zakon o gospodarstvu z žitom in zakon o prometu z živino, so bili podaljšani. S tem so možnost prodaje in deloma tudi dosežanje cene mleka, žita in živine zajamčene za nadaljnje leto. Za leto 1956 so zajamčene tudi državne subvencije na ceno žita, mleka, krmil in gnojil v skupnem znesku 880 milij. šil. Takorekoč sklenjeno je že, da bo kmet dobil tudi za prvega otroka družinski prispevek v višini 25 šil. mesečno. Z veljavo nazaj od 1. januarja 1955 pa bo dobil za vsakega od tega časa rojenega otroka enkratni prispevek v znesku 500 šil.

Bolj zamotana izgledata v vladnih in parlamentarnih krogih problem okoli ce-

ne mleka in vključitev kmetov med prejemnike starostne rente. Kar tiče cene mleka, o kateri tečejo pogajanja, gre menda predvsem za to, kdo bo imel od predvidenega zvišanja koristi: kmet ali predelovalna industrija mleka. Predelovalna industrija oz. mlekarne hočejo pri zvišanju cene doseči tudi še zvišanje njim pripadajoče razlike med nakupno in prodajno ceno. Temu pa se ne upirajo toliko predstavniki kmetijskega izvrst OVP-Bauernbunda, temveč zastopniki sindikatov in SPO, ki stojijo na stališču, naj pride celotno zvišanje v korist kmetu kot producentu.

Če vse te ukrepe presodimo, vidimo, da so le malenkosten korak naprej v uvrščanju kmečkih delovnih ljudi v življenjske pogoje ostalih poklicnih skupin. Takó podaljšanje tržnih zakonov kakor tudi prispevki na ceno mleka, žita, krmil in gnojil so ukrepi, ki so že več let v veljavi. Razširitev družinskih prispevkov na prvega kmečkega otroka in enkratna podpora pri rojstvu vsakega otroka sta sicer korak naprej v udeleževanju kmečkega producenta pri razdeljevanju skupnega narodnega produkta, vendar ne bos a dosti spremenila kritičnega položaja med kmečkimi delovnimi ljudmi.

Kar tiče ceno mleka, pa je po podražitvi (Nadaljevanje na 8. strani)

Italijanski delavci v Zapadno Nemčijo

V Zapadni Nemčiji bo oborožitev nove nemške vojske zahtevala od domače industrije vedno večjo storilnost in se že zdaj bavijo z vprašanjem, kako bi rešili problem. Delno bodo morali naročila oddati inozemskim podjetjem, v domači proizvodnji pa si bodo pomagali tudi s tujo delovno silo. V ta namen so sklenili z raznimi državami posebne pogodbe, na podlagi katerih bodo dotične dežele smele poslati svoje delavce v Nemčijo.

Prvo tako pogodbo so sklenili z Italijo in so Nemci začeli zbirati delavce v Italiji že prve dni tega meseca. Zvezni zavod za posredovanje dela v Nürnbergu je poslal v Italijo posebno komisijo. Najprej bodo zaposlili italijanske delavce v kmetijstvu, gradbeništvu in mehanični in-

dustriji, šele pozneje pride na vrsto rudarstvo, kjer bodo zaposlili italijanske delavce, ki so zmožni nemškega jezika. V prvi polovici letošnjega leta nameravajo zaposliti okrog 50.000 Italijanov, v drugi polovici tega leta pa bo naraslo njihovo število na 100.000.

Vendar pa so Nemci glede zaposlitve tuje delovne sile previdni. Njihova podjetja bodo smela zaposliti Italijane šele, ko bodo dokazala, da je domače delovne sile premalo in da imajo tuji delavci enake delovne pogoje kakor domači.

Italijanski delavci bodo prejeli družinske doklade samo, če bodo pustili svoje družine v Italiji. Imeli bodo tudi pravico do pošiljanja svojih prihrankov domov v Italijo.

Razširitev televizijske mreže v Avstriji

Poštna uprava dela s pospešenimi silami, da bi razširila mrežo usmerjevalnih postaj za prenose televizijskih oddaj v Avstriji. V načrtu je, da se ta mreža do spomladi razširi od Dunaja do Innsbrucka. Od relejne postaje na Dunaju-Schillerplatz preko usmerjevalne postaje na Kahlenbergu bodo gradili druge usmerjevalne postaje, ki bodo oddaljene druga od druge po 60 km. Poleg tega usmerjevanja z usmerjevalnimi postajami pa delajo tudi na tem, da razširijo televizijsko mrežo s posebnimi koaksialnimi kabli, ki jih razen za telefonske svrhe lahko upo-

rabijo tudi za prenos televizijskih oddaj. Vendar ta način razširitve televizijske mreže le slabo napreduje, ker je treba na vsakih 10 km namestiti posebne ojačevalce.

Razen tega bodo delali letos tudi na tem, da izgradijo avtomobilsko radijsko mrežo, zaradi česar bodo gradili posebne usmerjevalne drogove. Še letošnje poletje nameravajo v tej smeri opremiti progo Dunaj — Salzburg. Vsak lastnik avtomobila, ki se za to zanima, si bo lahko nabavil radiooddajne in sprejemne naprave, ki bodo stale od 30.000 do 40.000 šilingov.

PO ŠIRNEM SVETU

Sydney. — Preko 24.000 pristaniških delavcev v 24 pristaniških Avstralije je stoplo v nedeljo v stavko. Delavci stavkajo, ker so bila pogajanja za zvišanje plač in za boljše življenjske pogoje neuspešna. S avkati so pričeli tudi delavci pri natovarjanju 130 transportnih ladij. Avstralska vlada se je v ponedeljek sestala, da bi sklenila ukrepe proti stavkujočim.

Moskva. — Sovjetska vlada je sporočila, da bodo v kratkem vzpostavljene diplomatski odnosi med Sovjetsko zvezo in črnsko republiko Liberijo, ki se nahaja v zapadni Afriki.

Beograd. — Vrhovni komandant sile Atlantskega pakta maršal Montgomery je v ponedeljek prispel z letalom v Beograd, kjer bo ostal nekaj časa na obisku. Imel bo razgovore s predsednikom republike maršalom Titom ter generalom Ivanom Gošnjakom, državnim sekretarjem za državno obrambo. V Jugoslavijo je prispel na prijateljski obisk.

Moskva. — Prezidij vrhovnega sovjeta je z odlokom z dne 21. januarja 1956 odobril trgovinsko in plovbeno pogodbo med Sovjetsko zvezo in Avstrijo, ki je bila sklenjena in podpisana 17. oktobra na Dunaju med delegacijama obeh držav.

Stockholm. — Švedsko ministrstvo za zunanje zadeve je v ponedeljek sporočilo, da je Švedska ukinila pošiljke smodika v Egipt. Ministrstvo je poudarilo, da je švedska politika taka, da ne pošilja orožja ali drugih razstreliv v take države, kjer bi lahko nastale sovražnosti.

Kairo. — Generalni tajnik Združenih narodov Dag Hammarskjöld je imel v nedeljo daljši razgovor z generalnim tajnikom Arabske lige Hasunom. Po sestanku je Hasun izjavil, da se je Hammarskjöldov razgovor nanašal na zmanjšanje napetosti med Izraelom in arabskimi deželami.

Winnipeg. — Delegati kmetijskih organizacij na skupni konferenci predstavnikov štirih zapadnokanadskih pokrajin so zahtevali, naj se trgovina s kmetijskimi pridelki razširi na vse dežele, torej tudi na vzhodnoevropske. Obsodili so kritiko v zvezi s prodajo kmetijskih pridelkov tem deželam in izjavili, da bi bila trgovina z vsemi deželami v korist vsemu svetu.

Rabat. — V Maroku je bilo te dni izpuščenih 150 političnih kaznjencev, ki so bili od različnih vojaških sodišč obsojeni na 15 let ječe.

Pariz. — V Peking je odpotovala francoska delegacija industrialcev, ki bo vodila trgovinska pogajanja z zastopniki Ljudske republike Kitajske.

Derna. — Na prvem zasedanju libijskega parlamenta je kralj Idris izjavil, da se Libija ne bo pridružila nobenemu bloku. Kralj je nadalje predlagal, naj ustanove kronski svet, ki bi upravljal deželo po morebitni kraljevi smrti.

Bonn. — Podkancler Blücher se je vrnil iz Indije, kjer se je mudil 12 dni na uradnem obisku. Izjavil je, da pri naša globoke vtise iz Indije, kjer je imel z ministrskimi predsednikom Nehrujem več ur trajajoče razgovore. Poudaril je, da je Nehru rad sprejel vabilo, naj poleti obišče Zapadno Nemčijo.

New Delhi. — Letos mislijo zgraditi v Indiji veliko tovarno aluminija ob podpori Kanade. To bo druga velika topilnica aluminija v Indiji. Nova topilnica bo imela letno zmogljivost 10.000 ton in več ter bo do leta 1958 podvojila indijsko proizvodnjo aluminija.

Damask. — Pooblaščen minister Saudove Arabije v Damasku Šaker Saman je izročil predsedniku sirske vlade Saïdu Gaziju pismeno sporočilo kralja Saudske Arabije, naj predsednik Sirije Sukri Kwatli obišče Saudsko Arabijo.

GOSPODARSKI DROBIŽ

Lani rekordna proizvodnja avstrijske težke industrije

Avstrijska industrija železa in jekla je dosegla lani rekordno višino proizvodnje. Železne rude so nakopali 2.838.000 ton. Surovega železa so proizvedli 1.508.000 ton, surovega jekla 1.824.000 ton, celotna proizvodnja valjanega materiala je znašala 1.223.000 ton, proizvodnja pločevine pa 580.000 ton.

V Zahodni Nemčiji so izdelali okrog milijon koles

Pred nekoliko leti lo računali, da se bo proizvodnja koles v Zahodni Nemčiji znižala, in sicer zaradi povečane izdelave motornih vozil. Lani pa je spet zelo narasla izdelava koles ter je dosegla okoli milijon komadov. Motornih koles so izdelali 165.000 ter 130.000 motoskuterjev in 30.000 pokrih skuterjev. Mopedov pa so proizvedli 780.000.

Dobra letina v Sovjetski zvezi

V Sovjetski zvezi so po pisanju »Zürcher Zeitung« povečali posevane površine z žitaricami od 157,2 milijona ha v letu 1953 na 166,1 milijona ha v letu 1954 in na 183,1 milijona ha leta 1955. Računajo, da je leta 1955 dosegel pridelek žitaric 145 milijonov ton. Odlučna je bila letina v Ukrajini in na Severnem Kavkazu. Na novih posetvenih površinah v vzhodnih predelih države je bil zaradi suše pridelek manjši. Spričo dobre letine je Sovjetska zveza po daljšem presledku spe pričela izvažati pšenico, predvsem v Českoslovaško in v Vzhodno Nemčijo.

200-letnica rojstva W. A. Mozarta

Danes pred 200 leti se je v Salzburgu rodil človek, ki je v svojem po letih kratkem življenju ustvaril umetnine glasbene kulture, katerim se še danes divi ves svet. Wolfgang Amadeus Mozart je ime, ki je z zlatimi črkami zapisano v knjigi kulturne zgodovine, ime, ki bo ostalo ne-

kana, kakršen je bil Mozart, v navadne reklamne namene, ko se to dogaja prav na ameriški način posebno na Dunaju, gotovo ni več umestno. S tem, da se bodo srajce imenovala Mozartove srajce, klobase Mozartove klobase in podobno, prav gotovo ne bo dosežen namen, kate-

ustvaril najlepši spomenik, ki je s svojo čudovi o glasbo preživel samega sebe.

Kot »čudežni otrok glasbe« je Mozart že v otroških letih prepotoval domala vso Evropo in s svojimi koncerti presenečal publiko in s rokovnjake. S šestimi leti je ustvaril svoje prve kompozicije, medtem ko je bilo njegovo prvo odrsko delo uprizorjeno, ko je bil star komaj 11 let. Svoja najboljša dela je ustvaril Mozart na Dunaju, kamor se je preselil po sporu s salzburskim nadškofom. Na Dunaju se je tudi poročil in s tem bedo svojega življenja le še povečal. To pa je gotovo vplivalo tudi na njegovo ustvarjanje in je v svoje glasbene umetnine vnesel tudi številne socialnih momentov.

Svet, v katerem je Mozart živel in ustvarjal, umetnika in njegovega hotenja ni razumel odnoso ni hotel razumeti. Umrl je v siromaštvu, star komaj 35 let, in svoj zadnji počitek je našel v grobu za mestne reveže, o katerem še danes samo domnevajo, da je pač grob največjega avstrijskega mojstra glasbene umetnosti, o katerem je zapisal Franz Schubert: »Svetel in lep bo ostal ta dan skozi vse moje življenje. Kot od daleč mi še tiho zvenijo čarobni zvoki Mozartove glasbe. O Mozart, nesmrtni Mozart, koliko, kako neskončno mnogo takih blagodejnih odtokov svelejšega, lepšega življenja si vtisnil v našo dušo«.

Najnovejša avstrijska znamka, ki jo je poštna uprava izdala za 200-letnico Mozartovega rojstva (AND/Keystone).

Na sliki (desno) vidimo sobo, v kateri je Mozart delal, ko je živel v Pragi; tukaj je nastala tudi njegova opera »Don Juan« (AND/Keystone).

smrtno tako v Avstriji kot ožji domovini umetnika kakor tudi v širnem svetu.

Zato je tudi popolnoma razumljivo, da se ves svet velikega glasbenika-genija še posebno spominja prav le os ob 200-letnici njegovega rojstva, zato tudi ni nič čudnega, da obhaja zlasti Avstrija letošnje leto kot posebno »Mozartovo leto«. V počastitev obletnice so po vseh deželah širom sveta predvidene neštete prireditve in slavnosti, ki dosegaajo višek ravno ta teden. Prav tako so ali bodo izšle za to priložnost številne publikacije, posvečene tako umetniku samemu kot tudi njegovim stvarilvam. Na dnevnem redu so operne predstave, na katerih uprizarjajo Mozartova dela, dnevno prirejajo koncerte, kjer igrajo kompozicije Mozarta, tudi v radiu se posebno v tem tednu zelo pogosto spominjajo največjega glasbenika, katerega glasba ne pozna ne meja ne zaprek, in končno tudi v televiziji in filmu posvečajo primerno pažnjo obletnici Mozartovega rojstva.

Ob vsej tej navdušenosti za slavja in proslave pa se napravi celo že preveč dobrega. Kajti izrabljati ime umetnika-veli-

remu naj bi služile vse prireditve in slavnosti ob Mozartovi obletnici: pokloniti se v hvalečnosti in občudovanju spominu moža, ki si je s svojim nesmrtnim delom

„MORJA ŠIROKA CESTA“

Zgornji Prešernov verz si je izbrala Cankarjeva založba v Ljubljani kot naslov za trilogijo nizozemskega pisatelja Jana de Hartoga »Konvojska kantata«. V knjigi, ki je pravkar izšla (prevod je oskrbel Bogo Stopar, opremo pa Mira Rojec), sta natisnjena prva dva romana »Stella« in »Mary«, med em ko bo izšel tretji del »Thalassa« v posebni knjigi.

V romanih, ki sta izšla v prvi knjigi, daje vojna kulise vsemu dogajanju, bodisi na širnem morju, v mestu, v veseli družbi prijateljev, ali v okolju domačnosti v stanovanju ali pa v ljubezni. Povsod je navzoča — posredno ali neposredno — neusmiljena in hladna pošast: vojna. Zato se razvija tudi celotna zgodba v posebnih, nenavadnih okolnostih, brez pravega miru ter izven vseh zakonov reda in načrtnosti. Kakor sirena kruto preraga prvi ljubezenski objem, ko opozarja na pretečo nevarnost sovražnih letal, tako brez usmiljenja dramati iz komaj najdenega spanja neizprosni klic SOS: na pomoč tovarišem, ki so v nevarnosti! Kljub temu pa knjiga ni slavospev vojni, marveč nasprotno obsoja svet in ljudi, katerim se vojna zdi še potrebna.

Glavna oseba trilogije je nizozemski kapitan, ki ga najprej spoznamo na britanskem vlačilcu, s katerim rešuje torpedirane zavezniške ladje, nenehno izpostavljen smrtni nevarnosti. Pozneje ga

spremljamo na njegovih vožnjah v konvojih, ki pljujejo med Kanado in Skandinavijo, medtem ko v tretjem romanu, ki opisuje povojni čas, srečamo istega kapitana pobitega od hudih vojnih doživetij, razočaranega nad toliko pričakovanim mirom, v katerem se ne more znajti v boju za kruh in obstanek.

Nekakšna protiutež njemu so ženske, izmed katerih spoznamo v prvi knjigi Stello in Mary. Prva najde v kapitanu utelčenje njenega prvega fanta in obenem nadomestilo zanj, za drugo pa je le posebljenost tistega poguma, katerega njen mož, ki je padel v vojnem vrvcu, ni imel. Pri obeh išče in najde ljubezen, ki pa si je podobna le v tem, da nosi svojstven pečat mračnih dni.

Dogodki v knjigi so narisani v preprostem in privlačnem slogu. Pisatelj brezobzirno slika grozljivo in hkrati veličastno podobo morja, strahotno borbo v vojnem vrvcu razdvojenih mornarjev, njihovih tihi in v svoji predanosti veličastne usode. Iz knjige veje zastrto in vendar prepričljivo hrepenenje po domovini in svobodi, kot rdeča nit pa se vleče naravna slika mladega človeka po ljubezni.

Posebna odlika Hartogovega dela pa je nedvomno v tem, da nosi pečat resničnih doživetij, enkratnih in prepričljivih, ki jih je mogel v tako živih in krepkih barvah naslikati le pisatelj, ki ima poleg

krepke oblikovne moči zase še prednost, da pozna življenje, katerega opisuje, do vseh podrobnosti iz lastnih doživetij. Saj so mu postali morje, življenje na morju in pomorščaki največja privlačnost že v otroških letih, ko je še pred zaključkom ljudske šole zapustil dom in družino ter odšel na morje, ki ga je spoznal in vzljubil kot kurjač, mornar in končno pomočnik kapitana.

Zato tudi ni treba še posebej naglašati, da bo knjiga s svojo globoko doživeto in zanimivo ter umetniško oblikovano vsebino močno pritegnila vsakega bralca, ki bo komaj čakal, da bo po prvi knjigi dobil v roke tudi še drugo. Naročite trilogijo »Morja široka cesta« v Naši knjigi, Celovec, Wulfengasse 15.

Slovenska srednja šola na vidiku?

Iz navadno dobro informiranih krogov smo izvedeli, da so v teku priprave za ureditev posebne srednje šole, ki jo predvideva člen 7 državne pogodbe za avstrijske državljane slovenske narodnosti in da je za ravnatelja te šole predviden gospod dr. Joško Tischler, ki je bil v začetku novembra lanskega leta imenovan za višjega študijskega svetnika.

Zgledna kulturno-prosvetna dejavnost Slovencev v Ameriki

Slovinci so tudi v izseljenstvu poneli s seboj ljubezen do ljudsko-prosvetnega udejstvovanja. Kakor so že v stari domovini radi peli in igrali, tako je tudi v tujini, bodisi v Združenih državah in Kanadi, bodisi v Argentini, Franciji ali na Nizozemskem. Povsod imajo slovenski izseljenci uspešno delujoča pevska, glasbena in dramska društva oziroma odseke.

To so uvodne besede iz članka v Ljudski pravici, ki prikazuje kulturno življenje ameriških Slovencev v sezoni 1955/56. Ker imamo le redkokdaj priložnost in možnost seznanjati naše bralce z življenjem Slovencev v izseljeništvu, povzemanjemo iz omenjenega poročila nekaj zanimivih podatkov.

V Združenih državah so začeli Slovenci ustanavljati prve pevske zbornice, godbe in dramske odseke že v zadnjem desetletju minulega stoletja. Še vedno jih je precej, ki živijo in delajo. Najbolj živahno je to ljudskoprosvetno udejstvovanje v metropoli ameriških Slovencev, v Clevelandu. Tudi v letošnji sezoni so takoj na jesen začeli s kulturnimi prireditvami. V Clevelandu so imeli v jeseni toliko prireditev, da je bila kar zadrega za datume in

prostor, čeprav imajo tu kar 9 slovenskih Narodnih domov, večinoma z večjimi ali manjšimi dvoranami, v katerih se lahko zvrsti devet pevskih zborov in dvoje dramskih društev.

Med večjimi kulturnimi prireditvami so imeli v minuli jeseni naslednje: Pevski zbor »Planina« je priredil 16. oktobra v Narodnem domu v Maple Heightsu koncert slovenskih narodnih in umetnih pesmi. Istega dne pa je imel mladinski pevski zbor svoj koncert v dvorani Slovenskega delavskega doma. — Na odru istega doma je priredilo naslednjo nedeljo dramsko društvo »Anton Verovšek« veseligojo »Zakonske homatije«. — Zadnje nedeljo v oktobru je nastopilo pevsko društvo »Zarja« s koncertom, ki je obsegal slovenske narodne in umetne pesmi, v drugem delu pa so uprizorili znano komično opereto »Kovačev študent«. Na koncertu so nastopili mešani in ženski zbor, solisti, kvartet in kvintet. — Tudi v novembru so se vsako nedeljo vrstile prireditve. Glasbena matica je 6. novembra prikazala na odru Slovenskega narodnega doma na St. Clair Ave Verdijevo opero »Rigoletto«. — Pevski zbor

»Triglav« je 13. novembra ponovil svoj spomladanski koncert s prizorom »Deseti brat vasuje pri predicah«. Isto nedeljo je imelo tudi vodilno društvo SNPJ »V boj« v Slovenskem delavskem domu na Waterloo Rd. uspelo prireditve z bogatim kulturnim sporedom, pri katerem so sodelovali mladi harmonikarji Mladinskega krožka ter solisti in kvarteti Mladinskega pevskega zbora. V nedeljo zatem je bil v isti dvorani jesenski koncert pevskega zbora »Jadrani«. — V dvorani Ameriško-jugoslovskega centra je bila 27. novembra proslava 20-letnice pevskega zbora »Slovan«, spored pa je obsegal narodne in umetne pesmi ter uprizoritev spevoigre »Kovačev študent«. — Clevelandska federacija društev SNPJ je priredila 18. decembra mladinsko prireditev, na kateri so predvajali mladinsko spevoigro »Jančko in Metka«. Nastopili sta tudi skupina harmonikarjev in skupina plesalcev baletnih in narodnih plesov. Prireditve je organiziral in spevoigro režiral Tone Šubelj, ki je vodil tudi še nekatere izmed prej navedenih prireditev na raznih slovenskih odrih v Clevelandu.

Tudi v Chicagu so imeli tamošnji Slovenci jeseni nekaj prireditev. Krožek progresivnih Slovencev je na svoji prireditvi 9. oktobra posredoval udeležencem samo-

speve, dve enodejanski ter barvni film »Izprehod po Mehiki«. Pevsko društvo »France Prešeren« pa je imelo svoj jesenski koncert 6. novembra v chicški Sokolski dvorani. Peli so narodne in umetne pesmi s sodelovanjem solistov.

Iz tega kratkega pregleda slovenske kulturno-prosvetne dejavnosti v dveh ameriških velemestih, kjer so Slovenci v večjem številu naseljeni že dolga desetletja, se vidi, kako vztrajno si prizadevajo, da bi celo v popolnoma tujem okolju in svetu ohranili svoj domači slovenski jezik in ga posredovali tudi svoji že v Ameriki rojeni in doraščajoči mladini ter ji omogočili vsaj do neke mere živo povezavo s kulturnimi dobrinami svoje stare domovine.

Živahno kulturno-prosvetno življenje ameriških Slovencev je lahko za zgled in vzpodbudo tudi našim prosvetnim delavcem in društvom, končno pa tudi vsem našim slovenskim družinam, da nenehno in zavestno pomagajo s kulturno-prosvetno dejavnostjo in s svojim zgledom utrditi pri doraščajoči mladini zavedanje, da sta materinski jezik in živa povezanost s kulturnim življenjem svojega naroda ob spoštovanju jezika in kulture sosednega naroda nenadomestljivi dobrini, ki odločilno sooblikujeta človekov značaj.

Razne vesti iz Koroške

Kakor je doslej ugotovljeno, izkazuje statistika o požarnih škodah, da je minulo leto število požarov v primeri s prejšnjim letom narastlo za preko 50 primerov. Največ požarnih katastrof je pripisati z nemarjenosti pri kurilnih napravah. Nato sledijo požari, ki so jih povzročili otroci z lahkomišelnim igranjem z vžigalicami in prižiganjem ognja. Visoko je število požarov, ki so nastali zaradi isker iz lokomotiv ter pokvarjenih dimnikov in kar je posebno značilno, je bilo tudi mnogo požarov podtaknjenih. Skupno je bilo 468 požarov, kjer cenijo škodo na okoli 20,5 milijona šilingov. Pri požarih je prišlo šest oseb ob življenje, živine pa je končalo v plamenih 251 komadov. Poslopij je bilo uničenih 240, poleg tega pa so zgozore ogromne količine pridelkov, gospodarskih strojev in orodja.

V brivskem podjetju Sernitzky v Celovcu zaposlena frizerka Gerda Oberringer se je minulo soboto revarno ponesrečila. V žepu svojega delovnega plašča je imela škarje s konicami navzgor. Nesreča je hotela, da se je spodtaknila in padla, pri čemer si je s škarjami ranila žilo-odvodnico v vratu. Z rešilnim avtom so jo v življenjsko ogroženem stanju prepeljali v deželno bolnišnico.

Minuli ponedeljek je železničar Franc Bisler iz Želuč spodrsnil na poledenelem železniškem pragu v leškem predoru v šentjakovski občini. Pri padcu si je zlomil nožni členek ter so ga morali z rešilnim avtom prepeljati v bolnišnico za nezgode v Celovec.

Prejšnji teden se je na Koroškem primerilo 89 prometnih nesreč, pri katerih je bilo 36 oseb poškodovanih. V vsej Avstriji pa se je pripetilo 874 prometnih nezgod in pri teh je bilo 537 oseb poškodovanih ter 19 mrtvih.

V Šmarjeti v Rožu je Blaž Suppanz v soboto padel po stopnicah svojega stanovanja. Pri padcu si je težko poškodoval vratno vrentence ter je nezavesten obležal. Ponesrečenca so prepeljali v bolnišnico za nezgode v Celovec.

V Vinogradu v občini Žitara ves je v stanovanjski hiši tovarniške delavke Katarine Pesjak nastal požar, ki je uničil precejšen del osrešja. Požarnim brambam iz Velikovca in Bele je uspelo, da sta preprečili razširitev požara.

Družina notarja dr. Strasserja v Pliberku je imela minulo nedeljo pri Malih Benetkah v občini Grabstanz prometno nesrečo, ki se je na srečo iztekla prizanesljivo. Osebni avtomobil je vodila notarjeva žena, v vozilu pa so se nahajali njen mož in dvoje otrok. Pri Malih Benetkah je avto zaradi poledenele ceste spodneslo, da je zadel v občestni kamen ter močno poškodovan obstal v cestnem jarku. Vse širi osebe, ki so se nahajale v avtomobilu, so ostale nepoškodovane, vozilo pa so morali odvléči.

Novi celovski policijski ravnatelj — za varnost na cestah

Novi policijski direktor v Celovcu dr. Payer, mož z bogatimi poklicnimi izkušnjami, se bo med drugim posebno zavzel za očuvanje varnosti v cestnem prometu. Policijski organi bodo izvajali službo v civilni obleki in uniformah. Njihova služba ne bo omejena samo na preprečevanje kršitev prometnega reda, ki ga povzročajo vozniki motornih vozil, temveč tudi na vzgojo prometne discipline kolesarjev in pešcev.

Posebno ostre ukrepe je določil proti šoferjem, ki jih bodo zalotili v alkoholiziranem stanju. Predvsem v pustnem času je zaradi številnih zabav povečana nevarnost, da sedajo upijanjeni šoferji za volan in v takem stanju povzročajo prometne nesreče. Proti takim šoferjem ne bo poznal nobene obzirnosti in je mnenja, da so za takšne prestopke na primer tridnevni policijski zapor učinkovitejši, kakor denarne kazni. Policijske patrulje bodo pijane šoferje v danem primeru takoj aretirale in zaprle ter jim odvzele dovoljenje za vožnjo. V primeru smrtne nesreče, povzročene od alkoholiziranega šoferja, bodo povzročitelja nesreče na mestu aretirali in izročili deželnemu sodišču. Na

Za nadaljnje obratovanje zgornjelibuškega premogovnika

Pomanjkanje večjega industrijskega središča na področju pliberške okolice ima svoje neugodne gospodarske posledice. Po večini mala podjetja, obrt, pivovarna, opekarna in nekaj lesno-trgovskih in lesno-predelovalnih obratov ne morejo zaposliti in razpoložljive delovne sile in številni delavci morajo iskati drugod svoj zaslugek. Drugod zaposleni tudi tam potrošijo dober del svojega zasluga. Gospodarski razmah in razvoj pliberške okolice, že od nekdaj tudi precej zapostavljene od javnih ustanov, je zaradi tega oviran in je okolica bolj kot kje drugod izpostavljena gospodarski stiski in pretresljajem.

Zaradi tega je hvalevredno, da so se našli za blaginjo okolice dovzetni ljudje, ki se prizadevajo, da bi mogel zgornjelibuški premogovnik nadalje obratovati. S tem podjetjem bi bila vsaj deloma zamašena vrzel na domačem delovnem trgu.

V ta namen se je nedavno zglasila pri

Celovski župan Peter Graf je praznoval sedemdesetletnico

V sredo minulega tedna je celovski župan Peter Graf v vsej svoji duševni in telesni čistosti praznoval sedemdesetletnico svojega življenja. Ko je na svoj jubilejni dan stopil v uradne prostore na magisratu, ga je čakalo prijetno presenečenje. Njegovim nameščenci so mu okrasili njegov delovni prostor s cvetjem in zelenjem ter je bil deležen iskrenih čestitk. V teku dopoldneva mu je med drugimi čestital tudi deželni glavar Wedenig, britanski poslanik Malcolm pa mu je brzojavno čestital.

Vse življenje Petra Grafa je bilo od njegove rane mladosti posvečeno socialističnemu delavskemu gibanju, zboljšanju življenjske ravni delavskega razreda. Zelo mlad je sam okusil socialno bedo, zapostavljanje in izkoriščanje delovnega človeka. S petnajstim letom je že postal sekretar Zveze kovinarskih delavcev. Po enajsturnem dnevnem delovnem času se je žrtvoval za delavsko razredno organizacijo. Med tem pa je več ali manj kot samouk rasel in se izpopolnjeval v socialistični zavesti ter so mu bili vzorniki Engelbert Pernesdorfer, dr. Viktor Adler, Karl Seitz in dr. Karl Renner.

Njegova borbena narava in prizadevnost za socialistično gibanje mu je v življenju prinesla tudi marsikakšne nevarnosti. Toda mož, kakor je Peter Graf, je vztrajal in se je po vojaški službi po prvi svetovni vojni spet popolnoma posvetil ciljem socialistične stranke. Izvoljen je bil v celovski občinski svet ter se je predvsem posvetil gradnji stanovanj. Po pravici ga imenujejo pionirja na tem področju, kajti po njegovi iniciativi je zraslo 176 naseljenih domov.

Med drugo svetovno vojno so ga nacisti kot zavednega socialista izključili iz političnega dela. Po zlomu fa-

koroški deželni vladi deputacija, v kateri sta bila tudi libuški in bistrški župan, ki je vladi razložila težnje glede zgornjelibuškega premogovnika in prosila za potrebno razumevanje ter materialno pomoč. O tem vprašanju so minuli teden razpravljali na seji koroške deželne vlade. Deželni glavar Wedenig je mogel k stvari poročati tudi podatke višjega svetnika za rudnike Huha, da je po njegovem mnenju nadaljnje obratovanje tega premogovnika v gospodarskem interesu pliberške okolice ter tudi izvedljivo. V interesu, da se tudi v pliberški okolici razvotovijsko rajna delovna mesta, je deželni glavar predlagal, da bi deželna vlada dovolila temu podjetju brezobrestno posojilo v znesku 200.000 šilingov. Temu predlogu se je pridružil tudi deželni finančni referent Pabst, ki se je o zadevi že prej posvetoval z uradom zveznega kanclerja.

šizma, ga je župan Schatzmayr spet pritegnil k sodelovanju pri obnovi celovškega mesta. Na tem področju je Peter Graf kot izkušen in podjeten inčiar izvedel priznanja vredna dejanja. Pozneje je postal še referent za personalna vprašanja, gradbeni referent in referent za mesne obrate.

Po smrti župana Schatzmayra je bil izvoljen za njegovega naslednika. Marljivega in delavnega ga lahko opazujemo pri vseh zadevah, ki koristijo napredku in blaginji mesta Celovec.

Borovlje

Lep zgled poštenja je pokazal Janez Tomele, ki je zaposlen pri borovljski mestni občini. Pred nekaj dnevi je namesnik obolelega delovnega kolega čistil in pometal glavni trg. Ko je tako marljivo in zamišljen delal, je zapazil na tleh pisemski zavoj, ki ga je na prvi pogled smatral za ničvreden proč vržen papir ter ga je hotel pomešati med smetje. Ker pa je bil

Bralce v Rožu posebej opozarjamo na današnji prilogi znanih trgovin v Borovljah, v katerih je v času od 28. januarja do 18. februarja velika zimska odprodaja ne »Beli teden«.

ovoj primrznen na tla, ga je hotel odluščiti z nogo. Pri brcanju pa se je ovoj nekoliko raztrgal in Tomele je na veliko začudenje zapazil, da so se iz ometa pokazali bankovci. Seve je zaklad takoj pobral in nato ugotovil, da je v ovoj našel 4100 šilingov.

Poštenjak, preprosti občinski delavec s skromno plačo, ni ni za trenutek okleval, temveč se je takoj napotil v občinski urad in oddal ovoj z najdeno vsoto. Kmalu nato se je zglasil na občinskem uradu tudi neki obrtnik, ki je denar izgubil. Na svoje presenečenje je zvedel, da ga je pošteni najdičelj rešil precejšnje izgube in zratne škode. Tudi hvaležni lastnik ni premišljeval ter je delavcu takoj izplačal najdičeljsko nagrado v znesku 500 šilingov. Tomele je bil tega časa nega zasluga prav tako vesel, ker mu je za ta mesec znesek pomenil lep priboljšek k plači, še bolj pa je bil nagrajen z notranjim občutkom zadovoljstva, da je ravnal kot poštenjak.

Škofiče

Pred dobrim tednom so pričeli pri nas s šiviljskim tečajem, ki ga je priredila Kmetijska zbornica. Tečaj je v gostilni pri Kristofu in smo hvaležni, da so nam v ta namen radevolje dali prostore na razpolago. Obiskuje ga 12 tečajnic, med temi tudi neka ere gospodinje.

Šiviljski tečaj bo trajal štiri do pet tednov in prepričani smo, da bo ta čas koristno izrabljen za vse tečajnice. Škoda je, da voditeljica ne govori našega jezika, vendar se radevamo, da bo vložila za uspeh znanja v šivanju vse svoje sposobnosti, ki jih kot strokovna učiteljica brez dvoma poseduje. Vemo, da je strokovno znanje v korist vseh brez razlike različ-

Slovenska prosvetna zveza naznanja:

VABILO

Združeni podjunski pevski zbori vabijo na

pevski koncert

ki bo v nedeljo, dne 29. januarja 1956, ob 14.30 uri v št. Primožu v gosilni pri Voglu.

Pevci bodo koncertirali v posameznih krajevnih zborih: št. Vid v Podjuni, Železna Kapla in pliberška okolica ter v združenem zboru.

Pričakujemo, da bodo ljubitelji domače slovenske pesmi spet v obilnem številu napolnili dvorano pri Voglu. Prisrčno vabljeni vsi!

*

Slovensko prosvetno društvo »Bilka« v Bilčovsu vabi na

pustno prireditev

ki jo bo priredilo v nedeljo, dne 29. januarja 1956, ob 19.30 uri v dvorani pri Miklavžu.

Na sporedu so petje in razni šaljivi prizori.

Kdor se želi spet enkrat dobro zabavati in iz srca nasmejati, tega večera ne bo zamudil. Zato srčno vabljeni vsi!

nega prepričanja in je prav Kmetijska zbornica dolžna, da ga posreduje. V veliko prednost kmečkega dekleta in gospodinje je, da zna sama čedno zakrpati obnove potrebno obleko, jo predelati in če treba izdelati tudi praktične in moderne nove kostume, recimo tudi za večerni ples. Ta namen, prepričani smo, bo naš tečaj tudi dosegel ter k temu želimo najboljši uspeh! Z znanjem v šivanju ne bo treba za vsako malenkost hiteti iz gospodinjskega poklicnega šiviljstva, ker si bodo dekleta in gospodinje lahko doma same pomagale, čeprav spoštujemo obrt in prizadevanje marljivih poklicnih šivilj. Slišimo pa tudi, da so poklicne šivilje pogosto itak preobložene z delom in zaradi tega ne bodo trpele škode.

Slovenji Plajberk

Težko delovno nesrečo je doživel lesni delavec Pavel Lausegger, ki je zaposlen pri gozdni upravi na Humberškem gradu. Minule dni je na skladišču Oreit v Slovenjem Plajberku skladal hlode. Ko je hotel s cepinom potegniti težji hlood, se je cepin sprostil od topora in delavec je padel dva metra iz nakupičenih hloodov. Pri padcu si je zlomil desni nožni členek. Ponesrečenega delavca so prepeljali v bolnišnico za nezgode v Celovec.

Malošče

V soboto, 14. t. m., sta sklenila zvezo za življenje Pepca Mlonikova in Franci Oman iz Tehanč. Prijetno in domače ženitovanjsko slavlje je bilo na nevesinem domu. Oba, nevesta in ženin, izhajata iz zavednih slovenskih družin. Franci je bil tudi marljiv sodelavec v naši prosveti. Hkrati ko mlademu novoporočenemu paru iskreno čestitamo k skupnemu življenjskemu koraku, smo prepričani, da bosta tudi v bodoče ostala zvesta svojemu ljudstvu ter v tej zavesti vzgajala tudi svoj naraščaj.

Sinča ves

Minulo soboto so se hoteli sinčeveški gasilci udeležiti nekega gasilskega plesa. Zasedli so gasilski avto ter se odpeljali. Pri škocijanski občini pa so imeli smolo. Na cestnem ovinku je vozilo izpodneslo in zadelo so v telefonski drog, da se je zlomil in podrl. Na srečo je bil samo eden izmed gasilcev lažje poškodovan. Avto pa so morali odvléči in telefonska zveza je bila prekinjena.

KOLENDAR

Petek, 27. januar: Janez
Sobota, 28. januar: Peter.
Nedelja, 29. januar: Frančišek.
Ponedeljek, 30. januar: Martina
Torek, 31. januar: Peter
Sreda, 1. februar: Ignacij
Četrtek, 2. februar: Svečnica

Jedrni reaktorji tudi za privatno industrijo

V zvezi z novimi določili Komisije za atomsko energijo ZDA, po katerih bodo tudi privatna industrijska podjetja lahko raziskovala atomsko energijo, predvsem nieno uporabo v industriji, so začeli graditi atomske reaktorje za industrijsko rabo.

Prvi tovrstni reaktor gradijo za čikaško znanstveno ustanovo Armon Research Funda. Teoretične proračune zanj bodo izdelali na Tehnološkem inštitutu v Illinoisu z odobritvijo Komisije za atomsko raziskovanje. Gradnja novega reaktorja bo stala 500.000 dolarjev.

Toplota, ki bo nasalala v njem vsled cepitve jeder atomov, bo omogočala proizvodnjo električne energije 50 kW. Stene prostora, v katerem bo reaktor, bodo izdelane iz posebnega materiala, ki ne bo propuščal radioaktivnih žarkov, sam reaktor pa bo nameščen v jekleni krogli s premerom približno 30 centimetrov. Okrog krogle bodo še debele plasti grafita in 1,5 metra debele betonske stene. Dolžina celotnega reaktorja bo 5,4 m, širina 4,8 m in višina 3,4 m. Jeklena krogla bo vsebovala 18 litrov uranovega sulfata, pomešanega z uranom 235 v vodni raztopini. Zaradi tega imenujejo ta atomski reaktor tudi atomski reaktor za raztopino.

Cepljenje atomskih jeder v novem reaktorju bodo lahko usmerjali s štirimi palicami iz bora, ki bodo absorbirale nevtrone. Potrebno jedrno gorivo bo dala na razpolago Komisija za atomsko energijo. Novi reaktor bo omogočil vse vrste raziskovanj v zvezi z atomsko energijo, proizvodnjo radioaktivnih izotopov ter steriliziranje hrane in nešteti drugih predmetov. Omogočil pa bo tudi razisko-

vanje najrazličnejših materialov in spojin po najodbolnejših metodah, od katerih se difrakcija nevtronov danes z velikim uspehom uporablja pri raziskovanju organskih spojin kisika in vodika v raztopinah.

Drugi atomski reaktor za privatno rabo, ki ga prav tako gradijo v ZDA v Fort Belvoiru v Virginiji, pa predstavlja prenosni tip jedrnega reaktorja. Uporaben bo predvsem za vojaške namene, saj je konstruiran tako, da njegove posamezne sestavne dele lahko z letali prenesejo na katerokoli mesto na zemlji ter jih na mestu uporabe takoj zopet sestavijo. Ta reaktor je namenjen za pogon majhne električne centrale in bo zlasti primeren za proizvodnjo električne energije v polarnih predelih. Kot tak pa bo lahko tudi koristen služil v naselbinah ekspedicijskih in polarnih predelih Arktike in Antarktike.

800 novih mest v Sovjetski zvezi

V zadnjih 40 letih je nastalo v Sovjetski zvezi približno 800 novih mest in nad 9.100 delavskih središč. Gradnja novih mest in delavskih središč so najbolj pospešili v krajih, ki so bili gospodarsko in kulturno bolj zaostali. Med te kraje spadajo predvsem Sibirija, Daljni vzhod, Srednja Azija, Kazakstan, severnejše pokrajine ipd.

Kot rezultat teh gradenj je mestno prebivalstvo v Sovjetski zvezi število naraslo od 26 milijonov na 60 milijonov. Mesta se razvijajo kot središča z vsemi najmodernejšimi mestnimi službami.

Kljub tako obsežnim gradnjam pa potrebe sovjetskega prebivalstva še niso kri-

pričakujejo, da bo njegova graditev končana v prihodnjih dveh letih.

Pri napravah, kjer se bavijo z jedrsko energijo in sploh z radioaktivnimi tvari, pa je potrebna predvsem zaščita delavcev, ker je izžarevanje radioaktivnih žarkov za organizem smrtonosno, poleg tega je smrtonosno tudi radioaktivni prah, ki ga delavec udihava. Delavca pred temi nevarnostmi ščitijo različna oblačila in pokrivala. Na sliki spodaj je vidna gumijasta glava z avtomatičnim dihanjem, ki služi za preizkušanje zaščitnih mask za delavce, ogrožene od radioaktivnega prahu. Posebni filter, ki je nameščen v notranjosti glave, zadržuje radioaktivni prah, ki bi zašel z vdihavanjem v notranjost. Zaščitne mere in sredstva se razvijajo vzporedno z napredovanjem uporabe radioaktivnih snovi v industriji.

Umetno drsanje na ledu

Drsanje, priljubljena oblika športa na ledu, se deli v glavne dve vrsti: hitrostno drsanje in pa umetno drsanje. Hitrostno drsanje so že v 15. stoletju mnogi izvajali Skandinavci na tako imenovanih tekmah na ledu. Danes prirejajo take tekme tudi na progah, ki so dolge do 15.000 m.

Umetno drsanje je bilo upeljano leta 1860, in sicer ga je prvi izvajal Kanadčan. Danes pa je umetno drsanje zelo priljubljena ume niška panoga in razširjena po vsem svetu. Naša slika (AND) vam pred-

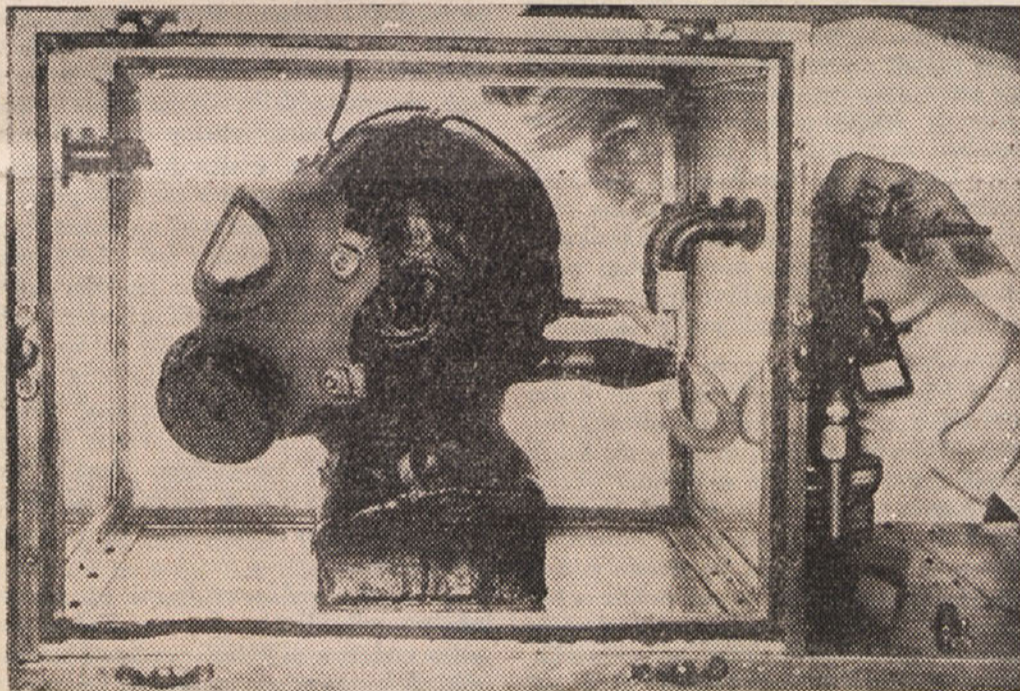
stavlja drsalko Ingrid Wendl, ki še ni dosegla starosti 15 let, a je bila že dvakrat avstrijska prvakinja v umetnem drsanju. Preteklo soboto pa je v Parizu dosegla prvenstvo Evrope. Tako je postala Wendl prvakinja ženskih drsalk v Evropi. Druga za njo je Angležinja Yvonne Sugden.

... otroci na Dunaju samo zavrtje določeno telefonsko številko in že lahko vsak dan poslušajo drugo pravljico, ki jim jo pripoveduje pravljičar.

... so največji ameriški bombniki dolgi 56 m, širina kril pa znaša 65 m. Ti bombniki imajo 6 reaktivnih motorjev in razvijajo brzo 900 km na uro. Te letelce super-trdnjave imenujejo »B-60«. Človek je v primerjavi z njimi pravi pritlikavec.

... ima največja žarnica na svetu ogromno svetilnost 1.000.000 sveč. Izdelali so jo Angleži za znanstvene namene. Imenovana žarnica daje več svetlobe kot sonce, seveda pa samo delček sekunde.

... so bili oklepi viteзов v srednjem veku težki tudi do 25 kilogramov, kar brezdvoma ni malo, če pomislimo, da so se morali v tej bojni opremi bojevati in braniti ali napadati. Vsekakor je bil vitez v takih oklepih silno neokreten, poleg vsega pa so se bojevali na konjih. Oklep ga je sicer ščitil, seveda samo ta čas, dokler niso začeli uporabljati strelnega orožja, v 15. stoletju.

Preizkušanje zaščitnih mask proti atomskemu prahu (AND)

Ali že veste, da...

... je injekcijsko iglo izumil Francoz Charles Gabriel Pravaz, ki je živel od leta 1791 do 1853?

... človeško srce pretoči v enem letu okoli 3,5 milijona litrov krvi?

... poznajo danes zdravniki okoli 2000 vrst kožnih bolezni? Bolezni kože obravnava posebna vrsta medicine, tako imenovana dermatologija.

... je sedaj največja živeča, žival neke vrste kit, ki je do 30 metrov dolg in doseže tudi 120 ton težine?

venel: »To je Štefan! Vse nas bodo dobili! Naše delo bo šlo k vragu!«

Ves mesec, odkar so ga zaprli in se nista videla, je Črt s trdovratnim zaupanjem mislil na Štefana, kakršnega je bil navajen: odsekana navodila, likvidacije, revolverji, šale, ironija...

Takrat je Črta vrgel po tleh strahovit sunek. Ko se je zavedel, je začutil v križu hude bolečine. Potem je otipal moško kolo, ki je ležalo ob njem, in za hrbtno se mu je nekdo krohotal. Mukoma se je obrnil: majhen, rdečelas, v blede obraz pegast tenente ga je gledal s solznimi očmi in se krčil od smeha. Po svoji stari navadi je bil vrgel kolo v Črta, ker je po taboriščnih predpisih stal preblizu žičnih ovir.

Tenente Canalupo je pobral kolo, zavrtel srebrnkasti pedal in se počasi odpeljal.

Črt pa je nemočen ležal v travi, posušeni na pekočem soncu. Pred njim so bili količki in visoke žice.

Pogledal je proti koloni, ki se je že močno zredčila. Štefana ni bilo več tam. »Saj ne vedo, koga so prijeli«, se je potolažil. »Če bi to vedeli, ga ne bi pripeljali sem!« Potem pa se je oklenil drugačne misli: »Zdaj, ko je Štefan tu, bo pa tu bolje!«

In začel je vrtati za mislijo, ki je plavala nad mnogimi kampi v tej veliki vojni

in sploh v vseh časih, in ki ni dala spati ne stražarjem in ne jetnikom: za begom. »Zdaj ko je prišel Štefan, bomo uspeli! Če bi bilo po mojem — kdaj bi že ušli! Toda Dušan! Dušan vedno išče lažjih možnosti, varnejših, manj predrznih. Zato pa vse propade! Sram me je: že drugi mesec tičim v tej vražji luknji in — nič, nič, nobenega odločnega koraka. Štefan bo drugačen: beg, beg za vsako ceno! To vem.«

Popoldne je že odkril Štefana v kampu, razušenega in ostrizenega na balin.

»Madona, Črt, tu smo!« je rekel Štefan, ki je vedel, da je Črt v tem kampu.

»Tu smo!« je ponovil Črt, hoteč ga vprašati, kako so ga prijeli, a se je zadržal, misleč, da je še čas za to.

»Tam smo, kjer poščen človek ne bi smel biti!«

In čez hip spet Štefan:

»Bomo šli ven, madona!«

»Bomo!«

In nato Štefan s kretnjo, kakor da mu hoče reči nekaj samo ob sebi umevnega, a se boji, da bi pozabil na to:

»Midva se od zunaj ne poznavata!«

»V redu!«

Ustavila sta se pred petnajsto barako, v kateri so bili Rakovčani, sami kmetje. To je bila zadnja baraka na južni strani. Kampo so sicer od vseh strani obdajali travniki in polja, toda od tod je bil pogled nanje najlepši.

Pred barako je stal visok, koščen stavec. Ne da bi trenil z očmi, je sledil zamahom koscev, ki so onstran žic podirali visoko furlansko travo. Že včeraj zjutraj je Črt videl tega deda v enaki držji in z enakim nepremičnim pogledom.

»Kako je, oče?«

»Malo hudo mi je!«

Stavec ju je otožno pogledal.

Iz barake so kapljali kmetje. Posedli so na toplem junijskem soncu. Naslanjajoč se na barake so z očmi sledili koscem ali pa gledali po zoreči pšenici.

»Samo enkrat bi še rad kosil v našem laznu na Praprotih!« je vzdihnil mlad možki.

Potem pa je bil spet popoln molk.

Črt in Štefan sta se oddaljila.

»Treba bo iti, treba!« je spet rekel Štefan.

»Treba!«

»Kdo pa je še tu?« je skoraj nestrpno vprašal Štefan.

»Naš Peter!« — »Je tudi tu?«

»In Dušan.« — »Kako pa on?«

»Preveč je previden. Samo preišlija, da se mu vse skisa!«

»Kaj pa Gato?«

»Se drži ob strani.«

»Ga bomo priegnili!«

To ni bilo spraševanje iz radovednosti ali sočutja, to je bila priprava za boj.

Potem pa je Črt vprašal kar tako:

»BOMO ŠLI VEN!«

Črt je izstopil pri zadnjih vratih triindesete barake in se zagledal v dolgo kolono, ki se je gnetla onstran žičnih ovir. »Spet nov transport!« je pomislil. Nabiral je čelo in strmel v enolično množico, trudeč se, da bi razpoznal v njej posameznike. Odkril je nekaj znanih obrazov iz predmestne šišenske kavarne. Nenadno se mu je pogled vkopal v človeka, o katerem se mu je zazdelo, da se nemirno prikriva sredi dolge, vkleknjene vrste. Nič na njem ni vzbujalo pozornosti, samo rdeči sviter mu je živo kukal izpod povaljanega suknjiča. »Kako je podoben Štefanu!« je vznemirilo Črta. »Po postavi je prav tak: nizek, koščen in vitek... v šali smo mu rekli 'podgana'!«

Neznaneč je nenadno stopil iz vrste, najbrž ga je bil poklical karabinjer, ki je stal pred kolono z velikim spiskom v roki. Črt ga je zdaj lepo videl v posavo in ki. Črt ga je zdaj lepo videl v posavo in ki. Črt ga je zdaj lepo videl v posavo in ki.

Konservirajmo mesnine ob zakolu prašiča

Čas kolin je važen domač praznik v zimskem času. Vsi družinski člani se ga veselijo. Toda za gospodinja je ta dan poln dela in skrbi. Skrbeti mora, da so pripravljene dišave, posoda, noži itd. Jedilni list se obogati z mesnimi jedmi. Treba je čimprej pojesti drobovino. Vsak dan dvakrat postreže gospodinja s krvavicami. Vsi se sčasoma že branijo mesa, saj tudi delo v tem času ni težko in tako izdatna hrana je kar odveč.

Koliko bolj bi se prilegla jetrna pašteta ob spomladanski setvi, ali nadevan želodec in pečenka ob košnji.

Zaradi tega je za naše gospodinje važno, da so tudi poučene o tem, kako lahko različne mesne stvari koristno spravijo za poznejše dni, ko človek na kmetih zaradi naporega dela na polju potrebuje izdatno, krepko in zadostno hrano, ki njegovemu telesu donaja izdatne kalorije. Zato vam navajamo tri recepte in mislimo, da vam bomo s tem tudi ustregli:

Jetrna pašteta; napravimo jo v navadne kozarce po tem receptu: Na pol kg jeter, ki smo jih polile z vrelo vodo in drobno zmlele, vzamemo pol kg glavine, ki smo jo tudi zmlele na strojček. Prilamo četrto kg slanine, ki smo jo zrezale z nožem na drobne koščke, in dodamo dišave po okusu: majoran, koriander, poper, muškadni orešek in osolimo. Vse to zmešamo in napolnimo kozarce tri prste pod robom. Kuhamo jih 2 uri pri sto stopinj Celzija. Popolnoma ohlajene jih zalijemo z masjo in zavčemo. Poslužujemo se majhnih kozarcev, pol litra, ker jih lahko pri enkratni uporabi izpraznimo in ni nevarnosti, da bi se nam ostala pašteta pokvarila in tako postala neuporabna ali celo nevarna zaradi zastripitve s pokvarjenim mesom.

Vlagamo lahko tudi v patentne kozarce, kjer pač zaradi tesnega zapiranja paštete ni potrebno zalivati z masjo. Predpogoj je le, da kozarci tesno zapirajo in tako onemogočijo, da bi se pašteta pokvarila. Glede velikosti kozarcev pa je tudi priporočljiva uporaba manjših kozarcev.

Za tlačenko ali nadevan želodec vzamemo: 1 rilec, dva uhlja, 1 srce, 2 ledvici, 1 jezik, 2 stroka česna, poper, sol (po okusu), četrto litra krvi, četrto litra juhe (kjer se je kuhala glavina). Kuhano drobovino narežemo z nožem na 2 cm kose, zmešamo z dišavami in napolnimo želodec. Ko ga zašijemo, ga kuhamo dve uri. Kuhane položimo na desko in ga postopoma obtežujemo, da nam ne počni.

Potem suhega za malo časa obesimo v dim in ga shranimo za poznejši čas v zračnem prosoru.

Gospodinje so se prepričale, da je salo boljše, če ga pripravimo takole: (salo je mast, ki jo ima prašič v trebušni votlini), na pol kilograma sala, ki smo ga zmlele na strojček, damo v kozico pol kozarca mleka. Med cvrenjem mešamo toliko časa, da se izgubi pena obloga na vrhu in postanejo ocvirki zlatorumeni. Mast pa bo zaradi dodatka mleka imela okus po surovem maslu in nam bo izvrstno služila za pecivo.

Naše gospodinje bi morale vlagati več mesa v zaseko in mast, pa bi imele okusnejše meso ob vsaki priliki, tudi v poznem poletju.

Kako napravimo mesno pasteto

Pol kilograma svinjskega in pol kilograma telečjega mesa zrežemo na koščke, posolimo in pustimo, da se praži na masi ali maslu. Takoj dodamo pol kilograma zrezanega česna in pol kg na tanko zrezanega korenja. Vse to pečemo, dokler se ne zmehča. Nato meso zmeljemo, česen pa prežetemo in precedimo. Ko smo to napravili, pomešamo vse in damo nazaj v posodo, kjer se je prej pražilo meso, dodamo dve do tri jajca, nekaj zrnc stolčnega popra, nekaj lovorovih listov in šest žlic belega vina. Vse dobro premešamo.

Tako pripravljeno pasteto lahko takoj pojemo, če pa jo hočemo imeti za dalj časa, jo damo v posodo, ki smo jo prej obložili s koščki narezane slanine, posodo pokrijemo s papirjem, jo zavčemo z vrstico in kuhamo dve uri v pari.

Pasteta se kuha v pari na sledeči način: V večjo posodo nalijte vodo, ki naj zavre. V to posodo postavite lonec s pasteto. Potem damo obe posodi v pečico.

ZDRAVSTVENI KOTIČEK

Kako zdravimo lišaj ali ekcem

Navadni lišaj ali ekcem je precej pogosta bolezen, ki bolnikom povzroča velike preglavice. Pač zato, ker ekcem navadno zelo dolgo traja, cele tedne in tudi mesece, povrh pa še zaradi individualnega zdravljenja, ki ga navadno zahteva sleherni primer te bolezni. Ekcem se javlja kot izraz posebne preobčutljivosti organizma za določene mehanične, fizikalne, kemične, zajedavske in bakterijske dražljaje. Torej je že vzrokov za nastanek ekcema nešteto. Razni lugji, mazilna olja, jedkovine, sploh najrazličnejše kemikalije pa tudi najrazličnejše snovi, sobni prah itd. so lahko tiste dražljive snovi, ki povzročajo tvorbo najrazličnejših ekcemov.

Navadni lišaj ali ekcem, pri katerem gre v bistvu za kožno vnetje ali kožni karar, nastopa lahko kot samostojna bolezen, lahko pa je tudi samo znak kakih drugih obolenj. Tako je na primer ekcem zelo pogost predznak prebavnih motenj, ledvičnih in jetrnih obolenj, motenj v delovanju žlez notranjic, predvsem jajčnic in podobno. Lahko pa je tudi poklicna bolezen kot posledica neprenehane draženje kože pri delu, na primer pri vrtnarjih, pleskarjih, zidarjih itd. Ekcem, ki se navadno začne z rdečino, se pozneje lahko razvije v razne oblike, od mehurjaste do

Mir več kot kozmetika

Večina žena smatra mir in spanje za osnovni sredstvi, ki ohranjata zdrav in prijeten videz. Tako vsaj zatrjujejo ljudje, ki so to reč zanke proučevali v inštitutu Divo v Frankfurtu. Zanimivo je, da so si želele miru in počitka predvsem žene, ki so dosegle starost med 30 in 39 let. Šele na tretjem mestu je telesna higijena in kozmetika. Deželanke so odgovorile, da bi bile boljše videi, če bi delale manj naporno. Samo osem odstotkov anketiranih je bilo za šport in sploh za gibanje, štiri odstotkov žena pa je navedlo čedno obleko z okusnim krojem kot prvi pogoj za lep zunanji videz.

Morda poskusite z limonino torto

Vzamemo: 6 rumenjakov, 20 dkg sladkoria, sok od pol limone, 20 dkg moke, 6 beljakov, vode in marmelade.

Rumenjake umešamo in jim, ko narašajo, dodamo počasi še limonin sok in sesekljano limonino lupinico, nato pa še moko in sneg iz beljakov. Zmes denemo v namazan in z moko potreseni model za torte in jo spečemo v pečici. Spečeno in ohlajeno torto vodoravno prerežemo in namažemo z marmelado, jo nato sestavimo in jo polijemo z limonino glazuro.

Gospodinja ima na rokah razpokano kožo

Gospodinja, ki ima vsak dan opraviti z mrzlo in s toplo vodo ter raznimi drugimi tekočinami, pranjem in sušenjem perila, kaj hitro razpoka kožo na rokah. Zlasti pri obešanju perila, ko so roke vlažne, se to kaj rado zgodi. To je zelo neprijetna stvar, ki jo pa lahko preprečimo z nekaj pazljivostjo. Zelo občutljive roke varujemo z gumijastimi rokavicami. Roke namažemo z mastno kremo in jih potem potresemo z otroškimi pudrom, nato pa nataknemo na roke gumijaste rokavice. Tako pripravljene lahko opravljamo najbolj groba dela v gospodinjstvu, kjer roke navadno najbolj trpijo — pomivanje posode, drgnjenje tal, pranie in podobno. Če imamo roke že razpokane, jih čimprej ozdravimo. Predvsem jih

umivajmo stalno v topli vodi. Nato jih še vlažne natrimo z glicerinom. Pri umivanju uporabljamo otroško milo.

Tudi rdeče roke so nevšečen pojav, ki ga bomo odstranile s tem, da si bomo roke dvakrat dnevno skopale v topli vodi, ki smo ji dodale malce boraksa, hrastove skorje ali galuna.

Ne bomo porabile mnogo časa za vsakdanjo nego rok, vendar bomo s tem preprečile boleče, razpokane roke, a tudi koža ne bo več raskava.

Lasje, ki se cepijo

Nujno je, da lasje, ki se cepijo, nekoliko postrizemo. Pri pranju glave pa priporočajo uporabo Šampona v kremi ali jajca.

»Kaj pa tale Igor, ki je prišel s tvojim transportom?«

»Pst, to je eden vodilnih ljudi!«

Štefan je z nezaupnim pogledom tipal po žičnih ovirah. Že ves dan si jih je ogledoval in si jih skušal razstaviti. Na začetku sva bila nagradena dva kolobarja goste bodeče žice. Ležala sta na tleh, široka kake tri metre, visoka pa do enega metra. »Brunova spirala,« se je spomnil (tega so ga naučili pri vojaki). Pred spiralo je bil zakoličen prosor, kamor ni smel stopiti noben internanec. Med količki in žico je bilo za kaka dva metra praznega prostora. Nato — za kolobarji — koli, ki so bili za glavo višji od njega, vsi prepleteni z bodečo žico. Za temi koli — še višji močni koli, spet vsi med gostimi žicami. Štefan se je spomnil iz teorije: »Brunova spirala preprečuje dostop do kolov, visoki koli preprečujejo pobeg.« Onstran visokih kolov — še kak meter in pol nizkih ovir. ... nato seninela, in ob njej druga za drugo stražarske ute, na vseh štirih vogalih kampa pa — stražarski stolpi z dvema vojakoma, dvema puškama, mitraljezom in reflektorjem. »Šest metrov široke ovire! Se miš ne more skozi,« je premišljal Štefan.

»Si že kaj mislil?« je nazadnje vprašal naglas in trzil z glavo proti pšenici.

»Sem. Dušanu sem že predlagal: slamnjače na žice!«

Nato kot odrezano: »Najbolje!«

Štefan je ostrmel: »Kako to misliš?«

Nekoliko tiše: »Ne rečem, tu in tam bi kateri padel, toda večina bi srečno ušla. To bi morala biti velika akcija!«

Štefan je še vedno gledal v Črta, kot da mu ni jasno, ali se šali ali misli zares.

Črt pa je hotel biti še bolj nazoren:

»Slamnjačo bi v zaletu vrgel na spirale in se pognal nanje! Slamnjača bi bila odskočna deska!«

Štefan je strmел v Črtov mlečnobeli obraz in v njegove svetle, mirne oči. Tako otroški je bil ta obraz! Te oči, ta polt, ta zavihani nosček, te tanke ustnice. Samo brada je bila močna, odločna. Bil je ves nežen in mlad, kakor Michelangelov David, ki mu le obraz in lasje razodevajo čuječnost in moč. Štefanu je obvisel pogled na Črtovi skrbno zapeti srjaci: vedel je, da pod nož, tik nad komolcem, skriva dolgo, komaj zaceljeno brazgotino. To zimo je bil ranjen. »Če bi ga ne poznal, bi mislil, da se šali. Toda ta brazgotina...« je Štefanu rojilo po glavi.

Črt je nadaljeval:

»Navaliti bi morali hkrati. Od vseh strani. V viharni noči. V dežju. Takrat jim navadno ugasnejo luči. Potem pa — skok k mitraljezcu in polastitev mitraljeza. Za to bi se jaz javil.«

Nato Štefan z nasmeškom, z desnim

kotom ust, ker mu je na levi malomarno visela cigareta:

»Slamnjač pa je dovolj?«

Črt izredno živo:

»Teh pa — kolikor hočeš. Pet tisoč. Na vsakem ležišču po ena.«

Ko sta bila na zahodnem koncu taborišča, je Štefan opazil visok vodni rezervoar, ki je bil že onstran žice. Črt mu je razložil, da tja hodijo po trije interniranci vsakih nekaj dni črpat vodo za taborišče. Pred nekaj dnevi je bil na črpalki Dušan. Po delu se je povzpел na stolp z rezervoarjem. Ko na dlani je videl pod sabo ves svet okrog Gonarsa: sama pšenica in koruza, sama ravnina, le tu in tam kak gozd ali holm. Daljave so bile rahlo zameglene, pa vendar je videl morje in Brda. Ko se je spet spustil na tla, je stopil k njemu tenente Paa — pravijo, da simpatizira z nami — in ga potrepil po ramih: »Se ne splača uiti, je sama ravnina.« Paa se je zamišljeno smehljajal in mu prinesel velik kos belega kruha s surovim maslom, kakor da bi hotel reči: »Jejte, če že pobegniti ne morete!«

Še istega večera so se za barakami na severni strani šelji Črt, Štefan in Dušan. Tam se je taboriščni hrup že polegel. Malokdo je zablodil tja. Posedli so po velikih kamnih, ki se jih je držal pesek. Štefan je vnovič pripovedoval o tem, kako so ga slučajno aretirali in kako ne vedo,

kdo da je, ker je pod tujim imenom. Mnogo je vedel povedati o osvajalčevem divjanju in o vabljenem koščku domače zemlje, ki so mu jo iztrgali partizani. Črtu je zlasti ostal v spominu prizor, ki ga je povedal kot mimogrede: Za osvobojeno vasjo dirja mlad fant na zaplenjenem arabcu; obe roki visoko v zraku: v eni velika slovenska zastava z zvezdo, v drugi revolver, s katerim strelja v nebo. vpiljo: »Svoboda!« —

Spet so se povrnili na beg:

»Se še spominjaš, Dušan, kako sva ga pripravljala že v Čiginju?«

V Čiginju sta bila pred prihodom v Gonars.

»Slamnjače na žice,« je kot mimoletel dodal Črt.

Dušan je gledal v tla. Nato pa je dvignil oči — črne, bleščeče se, rahlo orosene. Živo pogledal in se nasmehnil. Beli močni zobje so se mu zasvetili. Rahlo se je sklonil — bil je za glavo višji od njiju — in uprl svoj pogled v Štefana:

»Samo tam so bili koli mnogo nižji. Pa gozd za žicami.«

»A tu nas je več. Gozda ni, je pa pšenica.«

»A koliko bi jih padlo?« ga je ostro pogledal Dušan.

»Vsi nikoli ne bomo prišli ven!«

(Se nadaljuje)

Sladkorna pesa namesto krompirja?

Ni moj namen, da bi s pričujočo primerjavo povzročil v naši rastlinski proizvodnji še večjo mnogostranost, kakor jo že imamo. Tudi nočem bi razumljivo tako, kakor da bi hotel pobijati pri nas vsestransko preizkušeni krompir in delati reklamo za sladkorno peso, o kateri pravzaprav še nič ali pa zelo malo vemo. Vzrok, da se lotevam primerjanja rentabilnosti proizvodnje sladkorne pese s krompirjem, je predvsem v naslednjem:

1. Sladkorna pesa daje za 50 do 100 % višje pridelke od krompirja. Ta splošna ugotovitev velja tudi za Koroško, kjer se je v zadnjih treh letih pričela sladkorna pesa uveljavljati. Leta 1951 s sladkorno peso ni bil posejan nit 1 ha koroške zemlje, leta 1954 pa je bilo posejanih 253 ha in so pridelali po hektarju 247 do 350 q korenov. Značilno je, da so najvišji pridelki zabeležili v okraju Velikovec. Povprečni pridelok krompirja pa je znašal v istem letu 135 do 181 q.

2. Krmna vrednost sladkorne pese pri pitanju prašičev ne zaostaja za krmno vrednostjo krompirja. To pomeni, da pridelamo s peso na hektar površine isto krmno vrednost kakor z 1,9 ha krompirja.

3. Sladkorne pese v mešanici s krompirjem za prašiče pred krmljenjem ni treba pariti, temveč jo lahko surovo primečamo parjenemu krompirju in žitnemu zdrobu. Zato pa pomeni pesa prihranek na delovnem času in s tem pocenitev pitanja.

Po vsem tem res ni odveč, če si sladkorno peso bližje ogledamo in ocenimo njene proizvodne stroške s proizvodnimi stroški krompirja.

Zahteve sladkorne pese

Sladkorna pesa ima svoje zahteve do podnebja in zemlje. Prof. ing. Vinko Sadar je na zadnjem kmetijskem visokošolskem tednu naštel te-le pogoje:

Sladkorna pesa ljubi kraje, kjer se sončno vreme menja z oblačnim. Dosti sonca potrebuje v avgustu, septembru in oktobru. Kar tiče toplote, potrebuje v svoji vegetaciji 2400 do 2600 seštevih stopinj Celzija toplote in 170 do 210 dni brez slane. Važno je, da jo v mladosti ne stiska mraz, ker drugače rada podivja in ne napravi močnih korenov. Odločilno je, da znaša povprečne letne temperature 7° C, povprečne julijske temperature pa 19 do 20° C. Vlaga ne potrebuje preveč, v vegetaciji ji zadostuje 600 do 800 mm ali 40 do 80 mm na mesec; julija mora pasti vsaj 80 mm dežja. Veliko dežja v oktobru ji ne prija. Kar tiče padavine, zadostuje, da je zemlja toliko vlažna, da se listje osveži vsaj čez noč. Sladkorna pesa zahteva humozno ilovično zračno zemljo. Uspeva pa tudi na peščenih ilovnatih tleh, gotove sorte celo na izrazitih peščenih tleh. Zemlja mora biti globoka, plaznine na področni ne trpi, ker se na njej koren razcepi. Zemlja ne sme biti kisla, številno pH naj bo 6,5 do 7. Sladkorna pesa zahteva izdatno gnojenje, potem je tudi s pridelkom korenja in listja obilna.

Po teh pogojih lahko sodimo, da bi bile za pridelovanje sladkorne pese pripravne vse naše doline, pa tudi Gure. Nepravne so vasi v Karavankah in vasi, ki so pritisnjene ob njihovo senčno vznožje.

Traktor v snegu in na ledu

Zimski čas je za traktor in traktorista nevaren čas. Ne zgodi se samo, da traktor na zglajenem ali zledenem snegu odpoje svojo pokorščino in da ne vleče, pogosto se tudi zgodi, da zgubi vozač nad njim in nad priklopnim vozom oblast in da pride do karambola z zbitim traktorjem in poškodovanim vozačem na cesti, če ne na dnu občestnega brega.

Pozimi na zglajenem in zledenem snegu nikakor ne zadostuje, če imamo zavoro samo za traktor ali s traktorja za priklopni voz. Taka zavora zaleže te da, če ima traktor na tleh dovolj odpora. Tega pa na ledenogladki cesti ali potni nima in zato tudi traktorjeva zavora ne more držati priklopnega voza. Priklopni voz mora pozimi imeti svojo zavoro, ki učinkuje neodvisno od traktorjeve. Na

Kar tiče izbire sort, je prof. ing. Sadar pr poročal sor e Strubes GK, ki tiči samo do tretjine v zemlji, Polybeta ter proti boleznim Cercospora odporne sorte (n. pr. VS 215 X 216).

Primerjava proizvodnih stroškov

Kakor krompir, tako zahteva tudi sladkorna pesa izdatno gnojenje s hlevskim gnojem in umetnimi gnojili ter oranje in branarje pred saditvijo oz. setvijo. Obema potrebna dati za 1000 šil. umetnih gnojil na hektar. Pri semenu se pokaže razlika v prid sladkorni pesi. Za hektar površine potrebujemo za ca. 500 šil. semena, dočim ga pri krompirju potrebujemo za ca. 2000 do 3500 šil., kar je odvisno od sorte in kakovosti semena.

Sedaj pa delo pri oskrbi in spravilu pridelka. Odločilni faktor pri tem je vsaka kor po reba ročne delovne sile, ki je najdražja in ki je najbolj manjka. Na kmetiji, ki ima vprežni ogrodnik, odpade pri krompirju na saditev, oskrbo in spravilo še vedno 170 do 230 delovnih ur po hektarju, pri tem pa prebiranje še ni upoštevano.

Kaj pa stanejo setev, oskrba in spravilo sladkorne pese? Če z ustrezno pripravo njive (s krompirjem ali krmno ogrščico kot predhodnico) poskrbimo za rahlo in plevela čisto zemljo, potem nas stanejo setev, oskrba in spravilo sladkorne pese kvečjemu 150 do 200 ročnih delovnih ur, drugače pa 180 do 240.

Iz te primerjave vidimo, da zahtevata

krompir in sladkorna pesa prilično isto število ur ročnega dela. Razlika pa je v tem, da z istim delom dosežemo pri sladkorni pesi po hektarju ca. 80 % večjo težo pridelka in s tem tudi krmnih vrednosti kakor pa pri krompirju in da s sladkorno peso pri pripravi krme za prašiče ali pi ovno govedo takorekoč nismo več posebnega dela. In še eno govori za sladkorno peso: listje ali pesno perje. Dočim je krompirnica uporabna le za gnojenje, je listje sladkorne pese dobra krma za molznice, ki ima silirana isto krmno vrednost kakor silokoruza. Poleg korenov pridelamo pri sladkorni pesi še 150 do 300 q listja po hektarju, kar je v primerjavi s krompirjem nameček na že itak boljši pridelok korenov po eni in njejšve površine.

Zaključek

Naši kmetje, ki so pričeli s pridelovanjem sladkorne pese, so udarili na pravo struno. Sladkorna pesa nam olajša in poceni poljsko delo ter pomaga k rentabilnosti pitanja prašičev, potom svojega listja pa k dosegi višje molznosti po obstoječi kmetijski površini. Zaradi teh svojih prednosti bi bilo prav, če bi jo pričeli pridelovati na račun enega dela površine, ki je namenjena za krmni krompir. Zmanjšati površino krompirja, namesto tega pa napraviti poskus s sladkorno peso, je priporočljiv ukrep za vsakega ravninskega kmeta.

Blaž Singer

Koliko škropila potrebujem?

Čas zimskega škropljenja sadnega drevja je pred vrati. Po večini pa kmetovalci ne ve, koliko ga stane to škropljenje. Zato so strokovnjaki postregli s primerjalnimi številkami, ki povedo količino škropila po obsegu drevesnega debla. Po številnih poskusih so preračunali, da je za drevo

z obsegom	potrebno škropila
30 cm	5 l
40 cm	10 l
60 cm	20 l
80 cm	30 l
100 cm	40 l

Pri tem je seveda treba upoštevati sorto, rastnost drevesa in dejanski obseg kro- ne. Marsikatera sorta ima pri 30 cm premera drevesnega debla obsežnejšo krono, kakor pa druga sorta s 60 cm premera.

To se nam dopade

Da bi kmečkega človeka razbremenili pri zamudni in težki molži, postaja v zadnjih letih vse bolj potrebno. Posebno potrebna se kaže ta razbremenitev pri nas, ko je molža v pretežni meri delo gospodinj. Zadositev tej potrebi in zadostitev zahtevi po higienskem mleku je v razvoju strojne molže privedla do staj za molžo (Melkstand). Te staje so neobhodno potrebne tam, kjer so krave v hlevu neprivezane (Laufstall).

Taka staja za molžo je precej draga investicija, ki pa jo še prodražijo čedalje bolj potrebne naprave za hlajenje mleka.

Le na velikih obratih z več desetimi krav so te staje v polni meri izkoriščene.

Kako poceniti to investicijo? O tem so razmišljali tudi kmetje vasi Renda v Hessen v Zap. Nemčiji. Od 64 kmetov te občine je 25 takih, ki imajo 5 do 10 krav, ostali jih imajo manj. Zaradi pomanjkanja ročnih molžačev je pred 2 leti hotelo 15 kmetov kupiti molzne stroje. Ko so iskali ustrezne nasvete in pomoč, jim je bila dana pobuda, da postavijo vaško molzno stajo. Kmetje so uresničili to zamisel ter postavili potrebno stajo. Vsak kmet je prispeval na kravo 100 DM (600 šil.), kmetijsko ministrstvo jim je dalo enkratni prispevek v vrednosti 120.000 šil., njihova mlekarna pa 21.000 šil. Posamezni molzni stroj pa bi obremenil kmeta z 12.000 šil.

Sedaj se je to združenje spremenilo v zadrugo, ki šteje 21 članov s 120 kravami, kar predstavlja polovico krav te vasi. V staji imajo 8 molznih strojev in hladilnico. Molžo oskrbi vaški mlekar s svojo ženo. Molzejo zjutraj od 1/2 5. do 1/2 8. ure, popoldne pa od 1/2 5. do 6. ure. Molzejo po določenem redu. Vsake četrte ure pride v stajo čreda 8 krav, ki jo kmetje po končani molži odženejo v svoj hlev ali pa na pašo. Za delo mlekarka in vzdrževanje naprave pustijo kmetje od litra namolžene- ga mleka ca. 12 grošev v zadržni blagajni. Mlekarna pa jim tako čisto in neoku- ženo mleko plača bolje. Cena mleka se je potom te staje kmetom vasi Renda zboljšala za ca. 24 grošev.

(Po „Deutsche landwirtschaftliche Presse“)

PRAVNE ZADEVE

V PRIMERIH

Spravljanje kmetijskih pridelkov čez tujo zemljo

II

Po potrebi se more pravica spravljanja pridelkov čez tujo zemljo podeliti hkrati tudi več posestnikom, če imajo potrebo po isti možnosti spravljanja. To pride v poštev zlasti za kmetije v rutah ali planinah, kjer jim zapirajo pot obsežni gozdovi veleposestnikov. Svojičas so bili taki gozdovi še v kmečkih rokah in je imel vsak kmet tudi svoj način ali svojo pot spravljanja. Veleposestniki pa so vse take poti ukinili in zdaj strogo pazijo, da nihče ne more čez njihova zemljišča.

V takih primerih pomaga samo zakon, o katerem pravkar govorimo in pri katerem je zlasti važno, da zahteva po pridobitvi take pravice ne zastara. Marsikateri gospodar je zaradi takih težkoč utrpel že precejšno škodo in je zaradi tega to ali drugo parcelo tudi že prodal odnosno moral prodati — seveda veleposestniku. Zato še enkrat poudarjamo, da se vsakdo še vedno lahko sklicuje na tozadevni zakon in zahteva, da se mu prizna pravica po spravljanju pridelkov čez tujo zemljo.

Prošnjo za priznanje te pravice je treba napraviti na agrarno oblast prve instance, to je na pristojno okrajno glavarstvo, v katerega področje spadajo kraji, ki so take pomoči potrebni, vseeno, če gre potem za gozdno, poljsko ali drugo zemljišče. Seveda je treba prošnjo primerno utemeljiti in dokazati škodo, ki nastane vsako leto ali pri posameznih prilikah, ker je bilo odnosno je še onemogočeno pravilno spravljanje pridelkov.

Vsak kmet v takem slučaju navadno poprej naprosi kakega sosedo, ki je nekoliko bolj poznan s takimi zadevami, da mu ustrezno zemljišče pregleda in potrebo poradi. Na take zasebne izvedence se kmet v svoji prošnji lahko sklicuje, mora pa njihove morebitne stroške plačati sam.

Pristojni urad okrajnega glavarstva se na podlagi prošnje najprej na licu mesta prepriča, če spada prošnja pod omenjeni zakon in če ni kakih javno-pravnih za- držkov, ki smo jih omenili zadnjič. Nato izda najprej začasni odlok, v katerem samo ugotovi, da spada slučaj pod omenjeni zakon, hkrati pa tudi dovoli, da se začne pripravljeno postopanje za projekt, kako bi se moglo spravljanje pridelkov najlažje izvajati tako, da bi bilo treba plačati kako priznanje za obremenitev zemljišča.

Na podlagi tega odloka se sme potem tuje zemljišče tudi pregledovati in pripravljati končni predlog in projekt za potrebno spravljanje. Potem oblast šele izda končno dovoljenje, ki vsebuje odločbo glede enkrane ali vsakokratne odškodnine odnosno kupnino in določbe glede plačila za primer, da hoče upravičenec kupiti tisti kos zemljišča, čez katero gre spravljanje. Če pride v poštev več posestnikov tako na eni ali na drugi strani, je treba tudi določiti, kako se ena ali druga vrsta plačil razdeli.

Ker se lahko zgodi, da potrebuje več posestnikov spravljanje po isti poti ali na isti način, se lahko združijo v primerno zadrugo, potom katere bodo njihove koristi bolje zaščiteni in bodo stroški razdeljeni, poleg tega pa bodo imeli vodečega predsednika in zaupnika, ki bo v njihovem imenu nastopal tudi glede razdelitve plačil in časa potrebe.

Proti odločbam prve instance je možna pritožba na deželni agrarni urad pri deželni vladi, končno pa tudi na ministrstvo. Pravico do pritožbe ima tako tisti, ki je zaprosil za priznanje pravice in mu je bila odbita, kakor tudi tisti, ki se je zahtevali protivil. V primeru, da pridejo pri zavrnitvi prošnje v poštev predvsem interesi javnih ustanov in naprav, pa se možnost pritožbe konča že pri deželni vladi.

Kdaj bodo prihodnje državnozbornske volitve?

Marca prihodnjega leta poteče štiriletna doba sedanjega državnega zbora in bodo do takrat morale biti razpisane nove volitve. Med posameznimi srankami — v prvi vrsti seveda med OeVP in SPOe — se je razvnela tudi že razprava, kdaj naj bi klicali volivce na volišča.

Najprej so se širile vesti, da želijo socialisti voliti že letos spomladi, medtem ko je OeVP vseskozi mnenja, da je najbolj prikladen čas za volitve letošnja jesen. To stališče je pred nedavnim zastopal tudi zvezni kancler Raab, ki je izjavil, da bodo nove državnozbornske volitve verjetno še letos jeseni.

Popolnoma novo možnost pa je ta turek nakazal predsednik socialističnega parlamentarnega kluba dr. Pittermann,

ki je poudaril, da bi do predhodnega razpusta parlamenta in razpisa novih volitev moglo priti le na podlagi sporazuma med obema koalicijskima srankama in da zato nikakor ni izključeno, da bi bile nove volitve šele spomladi 1957. Naglasil je, da bi v slučaju, da ne bi prišlo do sporazuma, morala sedanja zakonodajna doba trajati pač polna štiri leta, kakor je to predvideno v ustavi, medtem ko bi enostranski diktat nasprotoval koalicijskim dogovorom.

Čas novih državnozbornskih volitev torej še ni dokončno določen, je pa pričakovati, da bodo razpisane le os jeseni. Zato je tudi razumljivo, da odnos med posameznimi strankami v gotovih ozirih že precej sliči prvimi pripravami za predvolilni boj.

Anton Proksch novi socialni minister

V ponedeljek je zvezni prezident dr. Körner v prisornosti zveznega kanclerja ing. Raaba zaprisegel novo imenovanega ministra za socialno upravo Antona Prokscha. Po zaprisegi Antona Prokscha kot socialnega ministra se je poslovil od nameščencev in uslužbenecv ministrstva bivši socialni minister Maisel. Istočasno je novi minister tudi oficijelno prevzel službene dolžnosti v ministrstvu.

Socialni minister Proksch se je ministru Maislu zahvalil za vse njegovo delovanje za dobrobit avstrijskega delavstva in nameščencev in poudaril, da bo tudi on šel isto pot ter bo izvedel vse do konca, kar je Maisel začel.

Maisel pa bo sedaj prevzel nove posle kot predsednik zveze delavskih zbornic.

Borba za pravični zaslužek kmečkih delovnih ljudi

(Nadaljevanje z 2. strani)
vah kmečkih potrebščin v zadnjih treh letih več kot očitno, da v povprečju zdaleka ne krije proizvodnih stroškov mleka. Zato tudi nova zboljšana cena ne bo pomembnejši korak k uvrščanju kmečkih delovnih ljudi v življenjske pogoje drugih poklicnih skupin, temveč le nadoknadenje tega, kar bi se moralo že pred najmanj enim letom zgoditi.

Razvoj zadnjih let je spravil kmeta pred težke probleme. Poleg rizika vremena tare kmeta čedalje bolj občutni riziko cene za prodane pridelke. Cena za prodane pridelke pa je glavnina kmetovega zaslužka za njegovo delo in delo njegove družine. Njegov zaslužek ni garantiran in čedalje bolj zaostaja za zaslužki v dru-

gih poklicnih skupinah. Posebno občutijo to kmečki ljudje v alpskih predelih, kjer izpade žito kot tržni pridelek. Tu udeležnost kmečkih ljudi na splošni življenjski ravni iz leta v leto bolj pada. Drugače ne bi bilo mogoče, da kmečki delovni ljudje čedalje bolj odhajajo v druge poklice, da celo edini sinovi zapuščajo kmetije, čeprav bi tam imeli dela več kot dovolj.

Če je obča življenjska raven višja od kmečke, potem je treba ukrepov, ki jo bodo omogočili tudi ljudem, ki so še ostali na kmečkem obratu. Za take ukrepe bi morali že davno poskrbeti krogi iz vrst Bauernbunda, če bi bili v resnici tako goreči borci za interese kmečkih delovnih ljudi, kakor se v zadnjih tednih ob vsaki priložnosti kažejo. ÖVP-Wirtschaftsbund, ki združuje industrialce in veletrgovce, ter zemljiška veleposest, ki držita Bauernbund na vajetih, sta ga vodila k vsedrugim ukrepom kakor takim v korist kmečkih ljudi. Vedno se je Bauernbund zgražal nad »nezaslišanimi zahtevami« delavcev, pri tem pa sramežljivo zamolčeval svoje udirjanje industriji in veletrgovini. V letih, ko je bila javna pomoč za kmetijstvo najbolj izdatna, jo je Bauernbund pridno delil veleposestnikom. Kmečkemu producentu so osale edino takozvane »Förderungsmassnahmen« po katerih pa, kakor vidimo, ni prišel in ne pride do ustreznega zaslužka za svoje delo. Njemu manjka več.

Kmečkemu producentu manjka stabilna cena na taki višini, ki bi mu omogočila primeren zaslužek. Manjka pa mu tudi garancija za odkup pridelkov ter starostna podpora za brezskrben življenjski večer. Potem bo šele kmečki človek dostopen za potrebne preureditve na svojem obratu in na vasi. Danes pa se jih boji, ker ga stanejo denar, za katerega pa ne ve, ali in kdaj mu ga bo preurejeni obrat vrnil. Bauernbund kmetom pravičnega zaslužka ne bo izbojeval, ker ga prav na teh vprašanih puščajo tisti, ki jim je doslej pridno služil, na cedilu. Ne glede na njegove pozive dviga industrija svoje cene, trgovina pa svoje procenete. Današnji kmečki človek — tudi če je lastnik kmetije — je brez dvoma delavec-težak (Schwerarbeiter), ki mu najbolj gre za pravični zaslužek. Zato je njegovo mesto v vrstah delavcev in vseh delovnih ljudi, ki se na podlagi skupnih interesov organizirano najbolj učinkovito borijo za pravični zaslužek in za dvig življenjske ravni bl.

Pogajanja o avstrijski imovini na Madžarskem . . .

Na Dunaju so se v ponedeljek začela med delegacijo Madžarske in predstavniki Avstrije pogajanja o priznanju avstrijske imovine na Madžarskem. Ker je vprašanje zelo zamotano, računajo, da bodo pogajanja trajala več mesecev. Avstrija stoji na stališču, da bi morala Madžarska priznati lastninsko pravico vsem osebam, ki imajo danes avstrijsko državljanstvo in zahtevajo svojo imovino, ki se nahaja na Madžarskem. Nasprotno pa smatra Madžarska, da bi bilo mogoče priznati lastninsko pravico samo tistim osebam, ki so do leta 1938 imele avstrijsko državljanstvo.

. . . in na Češkoslovaškem

O istem vprašanju so na vidiku tudi pogajanja s Češkoslovaško, ki je že svoječasno predlagala, da bi vprašanje avstrijske imovine v CSR uredili v okviru splošnih razgovorov o reševanju vseh vprašanih, ki še ovirajo normalizacijo medsebojnih odnosov. Na Dunaju pa bi raje reševali ta vprašanja posamič in postopoma. Trenutno kaže, da se bodo avstrijsko-češkoslovaška pogajanja o avstrijski imovini v CSR začela sredi marca v Pragi.

Dajem v najem kmečko posestvo; vodovod in električna napeljava v hiši. Ponudbe na upravo lista.

Hotelsko podjetje išče 2 natakarska vajenca. Ponudbe na upravo lista.

Zimske olimpijske igre v Cortini d'Ampezzo

Včeraj se je v najlepšem stadionu za zimske igre na svetu v Cortini d'Ampezzo dvignila zastava s petimi krogi in tako daleč naokoli manifestirala, da so se pričele VII. zimske olimpijske igre. Nad 1200 smučarjev, drsalcev, hokejistov in vozačev boba iz 32 držav se je zbralo v tem malem mestecu sredi dolomitskih velikano, da v odkrtem in poštemem tekmovalju pomerijo svoje sile ter se borijo za najvišje lavorike, ki jih je mogoče doseči v športu: za zlato, srebrne in bronaste olimpijske medalje.

Tekmovalci iz posameznih držav so že dalj časa pred začetkom iger prispeli v Cortino, kjer so absolvirali še zadnji trening ter se tako najbolj pripravili na resno borbo. Nekateri izmed njih so imeli pri tem smolo in so vsled poškodb pokopali vse upe, da bi zasedli dobra mesta v dolgi vrsti tekmovalcev.

Cortina in njena okolica je zdaj središče vsega športnega sveta, kjer se bodo skoraj dva tedna srečavali obiskovalci iz vseh mogočih dežel. Posebno privlačno pa je mestece s svojimi športnimi napravami za novinarje in reporterje, katerih se je zbralo kar 400, da posredujejo potek iger svojim bralcem. 200 različnih časopisov iz vsega sveta je zastopanih na kraju tekem, pršli so radijski spikerji, sodelavci filma in televizije, vsi pa skrbijo le za to, da bo čim širši krog vsaj po-

sredno lahko spremljal potek pestrega tekmovanja.

Letošnje zimske olimpijske igre bodo trajale do nedelje, 5. februarja, ko bodo spustili zasavo z droga ter pogasili olimpijski ogenj, ki ga je v stadionu prižgal pri včerašnji otvoritveni slavnosti italijanski hitrostni drsalec Guido Caroli.

Italija se navdušuje nad sončno uro

Ko je Mussolinijeva Italija napadla Etopijo, kjer so se fašisti mogli po vsej mili volji izdivjati, se je tujim nasilnikom tudi marsikaj dopadlo, kar so kot vojni plen odnesli seboj v domovino. Po vojni, ko je bila fašistična država premagana in je tudi Etiopija zadihala spet v svobodi in prostosti, je nova italijanska država seveda stremela za tem, da povrne premoženje, ki je bilo ugrabljeno v tujih deželah. Tudi Etiopiji je v glavnem vrnila vojni plen, le od posebnega obeliska, ki trenutno stoji pred palačo bivšega ministrstva za Afriko v Rimu, se doslej še ni mogla ločiti. Obelisk, ki s svojo senco naznanja do sekunde točno dnevno uro, je bil last etiopijskega cesarja Haile Selasija, katerega je Italija tudi že prosila, da bi obelisk podaril Rimu, kjer da ga bodo bolj občudovali kot v Abesiniji. Cesar Haile Selasie pa je prošnjo odločno odklonil in bo Italija prisiljena, da prej ali slej vrne, kar ni njenega.

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

Poročila dnevno: 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 20.00, 22.00, 24.00.

Sobota, 28. januar:

5.50 Kmečka oddaja — 8.50 Širni pisani svet: Ladja plove skozi Panamski prekop — 9.00 Slovenska oddaja — 10.00 Gospodinjski magazin — 11.45 Oddaja za podeželje — 14.30 Pozdrav nate — 18.00 Iz parlamenta — 18.30 Oddaja za prijatelje zborovske glasbe — 19.30 Kaj se je dogodilo v tem tednu? — 20.10 Vesela radijska revija.

Nedelja, 29. januar:

6.20 Za vesele ljudi — 7.25 S pesmijo pozdravljamo in voščimo (slov.) — 8.00 Veselo nedeljsko jutro — 8.20 Kmečka oddaja — 8.55 Spominjamo se Wilhelma Buscha — 11.05 Ko gosli tiho zadonijo — 12.00 Zimska olimpijada 1956 — 14.30 Pozdrav nate — 16.30 Otroški oder — 19.00 Šport — 20.00 Igra vaška godba.

Ponedeljek, 30. januar:

5.50 Kmečka oddaja — 9.00 Pozdrav nate — 10.10 Gospodinjski magazin — 11.45 Oddaja za podeželje — 13.00 Zimska olimpijada 1956 — 14.00 Slovenska oddaja — 14.30 Knjižni kotiček — 16.20 Znanje za vse — 18.00 Šlagerji — 18.45 Slovenska oddaja — 19.15 Dober večer, dragi poslušalci — 20.10 Glasba za milijone.

Torek, 31. januar:

5.50 Kmečka oddaja — 8.45 Zdravi človek — 9.00 Pozdrav nate — 10.10 Gospodinjski magazin — 11.45 Oddaja za podeželje — 13.00 Zimska olimpijada 1956 — 14.00 Slovenska oddaja — 15.30 Otroška ura — 18.00 Šlagerji — 18.45 Slovenska oddaja — 19.30 Za vas, gospa! — 20.10 Prenos iz Državne opere.

Sreda, 1. februar:

5.50 Kmečka oddaja — 8.45 Iz ženskega sveta — 9.00 Pozdrav nate — 10.10 Gospodinjski magazin — 11.45 Oddaja za podeželje — 13.00 Zimska olimpijada 1956 — 14.00 Slovenska oddaja — 15.30 Otroška ura — 18.00 Šlagerji — 18.45 Slovenska oddaja — 19.45 Dober večer, dragi poslušalci — 20.50 Slušna igra.

Četrtek, 2. februar:

5.50 Kmečka oddaja — 9.00 Pozdrav nate — 10.10 Gospodinjski magazin — 11.45 Oddaja za podeželje — 14.00 Slovenska oddaja — 16.20 Znanje za vse — 16.50 Kulturne vesti — 18.00 Šlagerji — 18.30 Govori UNESCO — 18.40 Oddaja za delavce — 18.45 Kmečka oddaja — 19.15 Dober večer, dragi poslušalci! — 20.10 Koroška lovška ura.

Petek, 3. februar:

5.50 Kmečka oddaja — 6.23 Staro toda dobro — 9.00 Pozdrav nate — 10.10 Gospodinjski magazin — 11.45 Oddaja za podeželje — 13.00 Zimska olimpijada 1956 — 14.00 Slovenska oddaja — 15.30 Otroška ura — 16.50 Kulturne vesti — 18.00 Šlagerji — 18.45 Slovenska oddaja — 19.15 Zgrabi srečo.

RADIO LJUBLJANA

Poročila dnevno: 5.05, 6.00, 7.00, 13.00, 15.00, 17.00, 22.00.

Sobota, 28. januar:

7.10 V zabavnem ritmu — 11.05 Gospodinjski nasveti — 11.15 Godba na pihala, izvajajo Veseli dečki in Mariborski pihalni ansambel — 12.30 Kmečka univerza — 13.30 Za prijeten oddih — 14.35 Železi ste — poslušajte! — 15.15 Ritmi in melodije — 18.35 Jezikovni pogovori — 18.50 V veselem ritmu — 20.00 Simfonični koncert Londonske Filharmonije (Za 200-letnico Mozartovega rojstva).

Nedelja, 29. januar:

6.00 Vedre in poskočne za prijetno nedeljsko jutro — 7.35 Z glasbo po svetu — 8.15 Pisan spored narodnih in umetnih pesmi — 9.40 Vesela medigra — 10.00 Družinski pogovori — 12.00 Pogovor s poslušalci — 13.30 Pol ure za našo vas — 14.00 Železi ste — poslušajte! — 18.22 Melodije, ki jih radi poslušate — 20.00 V svetu opernih melodij.

Ponedeljek, 30. januar:

6.35 Pohorski fantje pojo in igrajo — 7.10 Zabavni zvoki — 12.30 Kmetijski nasveti — 12.40 Koncertni valčki — 13.30 Štirje fantje in Vokalni kvintet pojo in igrajo — 14.35 Železi ste — poslušajte! — 15.30 Še pomnite tovariši. . . Karl Prušnik-Gašper: Zeleni kadrovi — 15.45 Partizanske pesmi — 16.00 Zdravstveni nasveti — 20.00 Kulturni pregled.

Torek, 31. januar:

6.35 Lahka glasba — 7.10 Melodije za razvedrilo — 11.05 Gospodinjski nasveti — 12.00 Narodne pesmi in plesi v priredbi Tončke in Franceta Marolta — 12.30 Kmečka univerza — 14.20 Pionirski kotiček — 14.35 Železi ste — poslušajte! — 15.15 Igra trio Jožeta Kampača — 15.45 Lepe melodije — 20.10 Narodne in domače melodije izvaja Avsenikov trio in Vokalni kvintet.

Sreda, 1. februar:

6.35 Jutrarnji orkestralni spored — 7.10 Igramo vam v zabavo — 11.05 Gospodinjski nasveti — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.30 Bosanske in vojvodinske narodne pesmi in plesi — 14.35 Železi ste — poslušajte! — 15.45 Mladinski zbori pojo — 16.00 Družinski pogovori — 18.35 Zanimivosti iz znanosti in tehnike — 19.20 Prenos reportaže s 7. zimskih olimpijskih iger v Cortini d'Ampezzo.

Četrtek, 2. februar:

6.35 Operetna in lahka glasba — 7.10 Zabavne melodije — 11.05 Gospodinjski nasveti — 12.30 Kmečka univerza — 12.40 Umetne in narodne pesmi poje mešani zbor — 14.25 Ljudsko-prosvetni obzornik — 15.15 Igra trio Dorko Škobrne — 14.35 Železi ste — poslušajte! — 16.00 Gospodinjski omnibus — 16.10 Glasbene uganke — 20.00 Mladinska oddaja — 20.20 Četrtek večer.

Petek, 3. februar:

6.35 Mali glasbeni mozaik — 7.10 V vedrem razpoloženju — 11.05 Gospodinjski nasveti — 12.00 Slovenske narodne poje Vokalni kvintet in ženski zbor — 12.30 Kmetijski nasveti — 12.40 Ritmi in melodije — 14.25 Zanimivosti iz znanosti in tehnike — 14.35 Železi ste — poslušajte! — 16.00 Modni kotiček — 18.00 Ljudje med seboj — 18.15 Igra Vaški kvintet, pojeta Božo in Miško.